I. évfolyam. Budapest, 1891. évi október hó 14-én. 5. szám.

14/X
KIR. MAGY. TERMÉSZETTUDOMÁNYI TÁRSULAT

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KŐZLŐNYE.

Az országos m. gazdasági egyesület tagjai ingyen kapják.
Nem tagoknak előfizetési díj:
Egész évre 10 frt. félévre 5 frt. negyedévre 2 frt 50 kr.

Megjelen minden szerdán és szombaton.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, (Köztelek) üllői-ut 25. szám.
Levelekre csak beküldött postabélyeg ellenében válaszolunk.

A földmívelési tárcza költségvetése 1892-re.

Megigértük, hogy az 1892-ik évi állami költségvetésnek bennünket oly felette érdeklő, földmívelesügyi részével, a részletekben és érdemileg foglalkozunk.

A földmívelési tárcza költségvetését két szempontból itélhetjük meg.

Megfelel-e *abszolut* azoknak a kivánalmaknak, amelyeket egy olyan agrikultur állam, mint Magyarország földmívelési kormányához füzhetnénk és *relative*, ha tekintetbe veszszük a multat és nem a tárcza abszolut becsét mérlegeljük, hanem a haladást, melyet ez az utóbbi években tett. — Míg ha elismerést kelt a második szempont, amely földmívelési miniszterünknek válik dicsére, addig nem elégithet ki bennünket a tárcza költségvetése, ha azt, eltekintve a multtól, mostani állapotában a többi tárczával hasonlitjuk össze, vagy önállóan biráljuk.

Hogy egyáltalában milyen sulyt helyeznek hazánkban a földmívelési ügyekre, jellemzi már az is, hogy a penzügyi bizottságban a földmívelési költségvetésnek is, az ugynevezett *apró tárczákkal egyetemben jelöltek ki előadót.*

Oda tartozik bizony Magyarországon a földmívelés még mindig. a hová az apró ügyek.

Mikor a közlekedési tárczával volt kapcsolatban a földmivelési is, «nagy tárcza» volt, de a mi ügyünk csak egyik sarkába szorult bele; most, hogy különálló «apró tárcza» lett belőle, mindenki termeszetesnek találja azt is, hogy csak apró pénzzel dolgozzék.

A földmívelési miniszter költségvetésénél a

rendes kiadások	13.832 395 frtot
a nyugdijak	504 635 »
az átmeneti kiadások . . .	270,100 »
a beruházások	3.126,640 »

tesznek ki.

A rendes kiadásokból:

megy az állami erdők kezelésére	4.909,851 »
az állami lótenyész-intézetekre	4.075.976 »
a selyem-tenyésztésre . . .	1.845.000 »
a kincstári birtokok kezelésére és perköltségére	309.552 »
tehát összesen	**11.140.379** frt

fordittatik olyan állami vállalatokra, a melyekkel szemben a bevétel állami erdőkből 7.616,916 frt,

lótenyész-intézetekből . . .	3.406 471 »
selyemtenyésztésből	1.830.000 »
kincstári birtokokból . . .	451 437 »
összesen . .	**13.304.824** frt.

Ezt a fenti 11.1 milliót tehat «rezsinek» kell tekintenünk, amely az államnak 13·3 milliót hozó, s a földmívelési miniszterhez utalt vállalkozásaiból áll elő, de semmi esetre sem oly kiadásnak, mely közvetlenül a mezőgazdasági ügyek emelésére van szentelve. Az állami erdők, a ménesbirtokok, a selyemgubók beváltása, a kincstári birtokok kezelése, üzleti vállalkozás, s bár indirekte örvendetesen emelkedő kulturájuk kedvező befolyást gyakorolnak mezőgazdasági ügyeinkre is, de első sorban hivatásuk az államnak mint olyannak bevételeit szaporitani. A mezőgazdaság emelésére e tételeknél csak azokat a kisebb összegeket vehetjük fel, amelyek e csoportszámok alá sorolva, az illető ügyek terén csakugyan az általános mezőgazdaság közvetlen segélyezésére fordittatnak.

Igy a lótenyésztésre reáfizet az állam 669.501 frtot
a selyemtenyésztésre . . . . 15,000 »
összesen . **684,501** frt.

Ezt az összeget tehát le kell vonnunk abból a pénzből, a melyet a földmívelési tárcza rendes kiadásainál az állam vállalkozásainak üzleti kiadásaira irunk le, ami akkor kiteend 10.455,878 frtot Ha ezt a mennyiséget levonjuk a miniszterium rendes kiadásaiból, marad mindössze 3.386 517 forint, a melylyel szemben 530.301 frttal meg az egyes kisebb bevételek állanak, s ezek levonásával mindössze **2 846,216 frt marad meg olyannak. amit az agrár Magyarország mezőgazdasági ügyeink emelése és fejlesztésére, költségvetésének 360 milliót kitevő rendes kiadásaiból áldoz.**

Ezenkivül vannak a földmívelési tárcza *átmeneti* kiadásai és a *beruházások*. Nem tagadjuk azt, hogy e czimek alatt szereplő összegek is jótékonyan hatnak a mezőgazdaságra, mint a hogy előnyösen ervényes a befolyását minden az általános közgazdasági kulturát emelő tényező, de nem tekinthetjük olyan intézményeknek, melyekre speczialis mezőgazdasági érdekeink emelésénél állandóan számithatunk, vagy a melyek szervi alkotásokra fordittatnak.

Az átmeneti kiadásoknál 3 nagyobb tétel emlitendő fel: a filloxera, a tüdővész kiadásai és a telepitések költségei. De ha ezek természetét vizsgáljuk, mit találunk? Azt, hogy egyszerü üzleti számitásra volna csak szükség, hogy e tételek a fiskus szempontjából is megtiszereztessenek. — *Hiszen a filloxera-vész leküzdésére előirányzott 186,310 frt, csak 2 millió évenként elveszett adónak megmentésére volna hivatva*, a melyet eddig már az elpusztult területek földadójában leirtak. Hol van még a többi sallang, a mi a földadóval együtt az állam részére elveszett és a mi a fiskushoz is tartoznék, maga az az elveszett adó alap, a melynek csak 1 tizedrész kamata az a 2 millió forint? A tüdővész kiirtására előirányzott 50,000 frt is olyan természetü kiadás, mely a baj tovaterjedesének gátlásával, csak meglevő adót ment meg, az állampolgárok veszélyeztett vagyonának megóvásával. A kincstári telepitések szintén nem jöhetnek mint a mezőgazdaság közvetlen előmozditására hozott kiadások számba, mert hisz azokkal is csak e birtokok jövedelmei szaporittatnak. A beruházások legnagyobb tételét a *vizi munkálatok* képezik 2.714,000 frttal, s (az 1891-ik évhez képest 300,000 frt emelkedes) általános nemzetgazdasági szempontból e tétel is csak melegen üdvözölhető, a többi 400.000 frt épületek, fürdőberendezések stbre van előirányozva.

A beruházások azonban csak tőkeváltozás s feltételezve a helyes befektetéseket, meg kell hozniok kamataikat és megtartani, sőt fokozni az eredeti értéket. A földmívelési miniszterium összesen 17.73 millió kiadást felmutató budgetjéből tehát csak *2·84 millió rendes kiadást tekinthetünk olyannak, mely hazánk mezőgazdaságát van hivatva közvetlenül és speczialiter emelni, s amit az állam visszaad, illetve reá fordit közgazdaságunk amaz ágának emelésére, a melytől nemzeti önállóságunk, fenmaradásunk első sorban függ, s a melynek már-már elviselhetlen terheiből, államháztartásunk szükségletei első sorban* fedeztetnek.

De hagyjuk el ezt a szempontot, hagyjuk a külföld példáját, hagyjuk azt, hogy nemzeti létünk, hazánk első, sőt talán egyedüli fentartó eleme az az osztály, mely a mezőgazdasággal foglalkozik; csak hasonlitsuk össze ezzel a 2·84 millió forinttal azokat az összegeket, a melyeket a magyar költségvetés egyeb kulturális és közgazdasagi czélokra áldoz s a melyek a kereskedelmi a belügyi, igazságügyi és kultuszminiszterium költségvetésében (nemis szólva a honvéd és hadügyről) foglalnak helyet, szomoruan látjuk, hogy nemcsak a budgettárgyalásnál van a földmívelés a «kisebb ügyek» előadójához utasitva, de «kis ügynek» tekinti azt a kormány, a törvenyhozás s hazánk egész társadalma. — Lelkesülünk már mindenért, a tudomány, a művészet, az ipar, kereskedelem követelései meghallgatásra talalnak, csak a mezőgazdaság iránt nem sikerült még megtörni a közönyt, — mely lidérczenyomásként ül minden ügyünkön és vágja el a haladás utját.

Pedig a kormány, a főrendiház, a képviselőház tagjai maguk is földbirtokosok, maguk is gazdák és nincs közöttük egy, aki bizalmas beszélgetésben el ne ismerné a válságot, a melyben mezőgazdaságunk van, aki el ne ismerné égető szükségét a gazdasági tanügy, a kisérleti ügy, az érdekképviselet, az egyes mivelési ágak fejlesztése, vizi és állategészségügyünk rendezése, birtokviszonyaink alapos tanulmanyozása és felderitésének, és mégis, mikor a költségvetés elkészitésére kerül a sor, jut mindenre, csak ezekre nem, hanem beérjük évről-évre a földmívelési tárcza miniature kiadásával.

Azt kell hinnünk, hogy ez is a magyar gavalléria kifolyása, a mely, midőn a közügyről, a hazáról van szó, nem engedi figyelembe venni a saját egyeni érdekeit is. Csakhogy ez az önzetlenség helytelenül van itt alkalmazva, mert a földbirtokos osztályhoz tartozik a nemzet nagy része is. És nagyon helytelenül cselekszik az a főrendiházi tag, az a törvényhozó, aki midőn a mezőgazdasági ügyek segélyezéséről, annak fejlesztéséről van szó, saját ügyét látja a felvetett kérdésekben és mint a haza választottja, a törvényhozás tagja, tulgavallér ehhez hozzá szólni. Pedig ez nagyon rosszul van igy, mert akié a föld, azé a hatalom És ez a nemzet csak addig magyar; ez a haza, a mit ma magunkenak nevezünk, csak addig az, mig földjét birtokában az az elem tartja, a mely eddig bár fogyva. de megtartotta irányadó szerepét és befolyását az ország ügyeinek intézésében.

A magyar mezőgazdaság ügyének előbbre vitele egyenlő a haza sorsának előmozditásával, a mostani földbirtokos osztálynak erőteljes fenmaradása, egyenlő nemzeti önállóságunk megtartásával. A mily mérvben gyengül és bukik az az osztály, mely a földben nemcsak árucziknket, de hazát bir, a mely annak a fekete hantnak, annak az ősi földnek az áruértéknél nagyobb becset is tulajdonit, s amely a legbiztosabb és független letéteményese nemzeti önállóságunknak, vele együtt fogy az a lelkesedés, az a honszerelem is, mely már egy ezredeven át megóvta a hármas bérczek függetlenségét. Álszemérem az,

Mai számunk 12 oldalra terjed.

mely eddig a magyar mezőgazdaság ügyének érvényre jutását megakadályozta, s bünt követnek azok, kik látva, hogy a századunkat jellemző vagyonért való küzdelem hogytör nemzeti életünk gazdasági egyensulyának megzavarására, nem sietnek védelmére, restelve talán azt, hogy maguk is az alámerülők között vannak.

Ez a 2.84 milliós földmívelési költségvetés, s az a kedvezőtlen eredmény, melyre az egyes tárczák budgetjének a mienkkel eszközölt összehasonlitásakor jutunk, szomoru jele az időknek és legélénkebb jellemzője annak, hogy mily szükséges felrázni, fent ugy mint lent, a haza társadalmát abból a közönyből, melylyel a mezőgazdaság irányában viseltetik.

Erre kell törekedni mindenkinek, ki a magyar mezőgazdaságnak a hazával szorosan összefüggő érdekeit szivén viseli s akkor nevekedik majd abszolut értékében a földmívelési tárcza költségvetése is.

II.

Kissé kellemesebb itéletünk, ha a földmivelési költségvetést *relative* veszszük bonczkés alá, nem hagyva figyelmen kivül azt, hogy bár nem arányban a többi tárczákkal, de mégis előrehaladt a mult évekéhez képest.

Ha *gr. Bethlen András* földmívelési miniszterünk indokolását elolvassuk, sok helyen megkap az a jóakarat, melylyel tárczájának egyes ágairól szól s a sorok között fel felcsillanak néha a jövő tervei. Meglátszik a költségvetésen a miniszter-tanácsok csonkitó ollója s hogy a nagyszabásu reformokkal foglalkozó földmívelési miniszternek magának is nehezére esik, jóformán csak a számok csoportositása és a czimletek változtatásában találni meg tettrevágyó lelke és regeneráló eszméinek kielégitését.

Költségvetése a mult évihez képest valamivel nagyobbodott, a *rendes kiadások* emelkedtek 801,020 frttal, a *rendes bevételek* 772,207 frttal.

Az *átmeneti kiadások* emelkedése 98.600 frt, a *bevételeké* 6000 frt, a *beruházásoké* 290.122 frt. Vagyis a tárcza abszolut kiadásai körülbelül 400,000 frttal növekedtek, mely összeg reá megy a vizi munkálatokra, a filloxerára és a tüdővészre. A szervezeti s a lényeget illető kiadásoknál, mint már jeleztük, nincsen számbavehető változás, de nem tagadhatjuk meg az elismerést földmívelési miniszterünktől abban az irányban, hogy igyekezett a rendelkezésére álló eszközöket kihasználni ott, ahol arra legnagyobb a szükség. S már maga a költségvetésének czéltudatos és helyes beosztása is sokat lendithet a helyzeten.

De vegyük a költségvetést részleteiben. Az első és legnagyobb tételt az **állami erdők** képezik, melyeknek kezelésére a kiadások 4.909,851 frtra vannak előirányozva, vagyis 300 ezer frttal többre, mint a folyó évben, de emelkedtek a bevételek is 417 ezer forinttal s igy jövőre az állami erdőkből 119.125 frttal több tiszta jövedelemre számitanak, mint az idén, ami minden esetre megnyugtató tudat a köztulajdon kezelését illetőleg.

Az **országos erdei alap** (Erdőtörvény 165—177. §.) kiadásai épugy mint bevételei 25,000 frttal emeltettek fel. A kopár területek befásitása, a magvak és facsemetek adományozására 5000 frttal többet, vagyis a jövőben 30,000 frtot ad majd ki az állam. A közérdekü erdők létesitésére szintén 5000 frt vétetett fel, mig a megmaradt 35,000 frttal az erdőőri szakiskolák stb. segélyeztetnek és tartanak fenn. Az *erdélyi részeken* (melyekre végre az egész költségvetés kezd sulyt helyezni) *felállitandó uj erdőőri szakiskola czéljaira 10,000 frtot vesznek fel.*

Hasonlóan hatalmas tételben szerepelnek a költségvetésben az **állami lótenyészintézetek.** Nagyon meglátszik ezen a budgeten, hogy lóra termett nemzet vagyunk. 4.075,972 frttal van felvéve a kiadása és 3.406 471 frttal a bevétele az állami lótenyész-intézeteknek, vagyis lótenyésztésünk emelése az államnak az 1892-ik évben **669,501 frtjába kerül.** Itt vannak feltüntetve a lóversenyekre, lótenyésztési dijakra, közös csikólegelőkre kiadott összegek (25+15+15=55 ezer forint). Emelkednek a lótenyésztési jutalmak 3000 frt s a közös csikólegelők előmozditására szánt összeg 5000 frttal, mindakettő nagyobb volt már, de 1888-ban leszállittatott takarékossági szempontból, de meg van a szándék fokozatosan a régi összegekre emelni őket. Ugy látszik, tavaly a pénzügyi bizottságnál megakadt lóbizományi istállók hasznos intézményét sem hagyta a miniszter pihenni. Legalább gyanunk az, hogy a «Közgazdasági alap» 1-ső tétele alatti 20,000 frt, melylyel *«hasznosnak vélt vállalkozások lesznek meginditható»*, erre a czélra van preliminálva. Kivánjuk is, hogy sikerüljön. A lótenyésztés különben a földmívelési tárczának legprotegáltabb gyermeke s ha valakinek csak azt állitjuk szemei elé, alighanem nagyot csalatkozik következtetéseiben, a tárcza többi rovatát illetőleg. S hogy a mezőgazdasági ügyekben, a kormány támogatását illetőleg igen sokan nincsenek kellőkép tájékozva, nem kis oka ez a bő lótenyésztési budget, a melynek áldozatkészségével előkelő és földbirtokos köreink, a lótenyésztéssel összekötött sportok üzésénél oly gyakorta találkoznak s erről következtetnek a mezőgazdasági tárcza egyéb tételeire is.

Mezőrendőrségi és mezőgazdasági statisztika. Az előirányzat e czimnel 5600 frttal több, mint tavaly, vagyis összesen 32.600 frt. Egy kis osztálya a földmívelési miniszteriumnak, a melynek pedig a legnagyobb feladatok egyike jutna, ha tökéletesebb berendezésü és nagyobb apparátusával felölelhetné végre nagyon hiányos, ugyszólván nem is létező mezőgazdasági statisztikánkat, a mihez persze az első lépés volna a fő statisztikai gyüjtő elemek, a *gazdasági tudósitóknak* legalább a *részletes utasitást* kidolgozni, a mi meg máig sincs meg. Az 5600 frt kiadási többletnél 3000 frtot a **földbirtok statisztikának** elkészitésére felvett összeg képez, melynek munkálatai egyelőre e **kötött birtokok** feltüntetésével megkezdettek s egy év alatt remélhetőleg be is fejeztetnek. Biz ez kicsi kis összeg s ha nem látunk nagyobb erővel a kataszter elkészitésénél elmulasztott birtok-statisztika egybeállitásához, nem készülünk el vele 15 év mulva sem, addig legalább semmiesetre, mig a telekkönyvi betét szerkesztések befejezve nincsenek.

Mert, mi a birtokmegoszlás kimutatásával legalább is egyenlő fontosságunak tartjuk, *a földbirtok megterheltetésének statisztikáját*, a mi a mostani erővel csakis a betétszerkesztések befejezése után volna elkészithető. A birtok statisztika fontosságával, elkészitésének költségvetésével különben legközelebb avatott tollból foglalkozunk, mire előre is felhivjuk illetékes köreink figyelmét.

E rovatban szerepel 4000 frt *az állandó gazdasági tudósitók jutalmazására*, mint szaklapok és folyóiratok előfizetése, a mely összeg az egészét is képezi egyuttal annak a támogatásnak, a melylyel a földmívelési miniszter szaklapjaink segélyezéséhez járul. Ugyancsak itt szerepel 6000 frt a *káros rovarok irtására is.* Kissé visszatetsző, hogy itt fungál az *állami rovartani állomás* 600 frttal nagyobbodott, összesen 7600 forintnyi költségvetése is és nem a XVIII. fejezet 11. czime alatt, a melynek 15-ik tételénél, az egyéb kisérleti állomások stb. vannak felsorolva. Mi e tételre visszatérünk, ha majd részletezzük a fentebbi rovat költségvetését.

Az **állategészségügyre** 2107 frttal többet tervez az állam az idei kiadásoknál, s ezzel együtt az állategészségügyi rendes kiadások 1892 ben 180,213 frtra rugnak, a mihez felvehetjük a ragadós tüdővész kiirtására az átmeneti tételek között felvett 50,000 frtot is, a mely utóbbi, első évi részletét képezi a tüdővészes állatok *kártalanitás mellett eszközölt kiirtására előirányzott, 428,000 frtnyi összegnek.* A Budapesten felállitott *Pasteur-intézet* segélyezésére ugyancsak e rovatban vétetett fel 1000 frt. — Csak helyeselhetjük e segélyt, mert meg vagyunk róla győződve, hogy a *lépfene és orbáncz elleni védő oltások*, amelyek oly örvendetesen és kitünő eredménynyel terjednek hazánkban, általánossá csak akkor válhatnak, ha az ojtó anyag biztos forrásban, ide-haza, a gazdaközönségnek könnyen hozzáférhetően állittatik elő.

A mi a *tüdővész irtására* felvett 50,000 frtot illeti, szintén csak üdvözölhetjük a földmívelési minisztert, hogy végre sikerült tárczájában oly fedezetet találni, melylyel hozzáláthatunk, a kezdetben bár csekély erővel, de mégis erélyesen, állategészségügyünk tisztázásához. Ez irányban különben legutóbbi állategészségügyi rovatunkban adtunk szakavatott kifejezést álláspontunknak. Haladást mutató czim a költségvetésben a **budapesti állatorvosi akadémia.** Tavaly léptették elő «intézetből» «akadémiává» s már az idén is emelkedő költségvetése 1892-ben 71,700 frtot kiadást teend ki, 16,500 frt bevétellel szemben Ugy látszik ambicziója a miniszternek ez intézményét teljesen európai szinvonalra emelni. Uj bakteorologiai intézet szerveztetik az akadémia kebelében, a taneszközök, gyakorlati útmutatások szélesebb alapokra fektettetnek, egy szóval a legnagyobb örömmel üdvözölhető haladást észlelhetjük. Nem az összeg magassága, de az elv elfogadása és keresztülvitele miatt üdvözöljük azt az 1400 frtos tételecskét, mely 10 fiatal embernek ösztöndijul szolgáland az akadémia hallgatására. Kivánjuk, hogy vigye ezt keresztül a miniszter a gazdasági tanintezeteknél is, a mostani alig számbavehető összegeknél nagyobb mértékben, ahol talán még nagyobb szükség volna reá, mint az állatorvosi akademián, a melynek hallgatóira elég buzditás az a sok jól dotált állatorvosi állás, melyet részükre az állategészségügyi törvény biztositott. Az állatorvosi akademia költségvetése különben már felülhaladja egyetlen gazdasági akadémiánkét, a melyre 14,900 frttal ad kevesebbet ki évenkint az állam, mint az előbbire.

A vinczellér-iskolák, szőlészeti és borászati felügyelők költségvetésével együtt tárgyaljuk a *borászat* és az átmeneti kiadásokként szereplő *filoxera elleni védekezés* budgetjét, mint olyanokat, a melyek tönkrement szőlőtermelésünk helyreállitására hivatvák közrehatni. Ki fog adni az állam 1892-ben tisztán a bevételek levonásával:

a szőlészeti szakoktatás és szakközegekre	67,896 frt
a borászat czéljaira	10,945 »
a filloxera rovar irtására	186 610 »
összesen	**265.451** frt.

30,986 frttal többet, mint az idén.

Hat hiszen nem mondjuk mi azt, hogy ez minden, nem mondjuk azt sem, hogy elég, mert bizony gyenge gazdálkodás az, a hol az évenkint elvesztett kamatok (2 millión felüli adó) tőkéjének a megmentésére csak a kamatok $^1/_{10}$-dét áldozza a gazda, de ez az összeg évről-évre nő és hiszszük, hogy jövőre ismét több leszen. Eltekintünk az összeg nagyságától, csak a felhasználás módját veszszük szemügyre.

A miniszter ujra szervezi az egész szőlészeti szakoktatás ügyét. A jövőben szőlészeti szakférfiaink a következőleg csoportosulnak:

1. egy központi szőlészeti és borászati felügyelő,
2. hat vinczellér iskolai igazgató,
3. egy telepigazgató,
4. egy igazgatóhelyettes,
5. két központi szőlészeti és borászati felügyelő,
6. tizenhat szőlészeti és borászati felügyelő (a régi vándor- és segédtanitók),
7. öt ösztöndijas gyakornok,
8. egy számvevő,
9. három filloxerafelügyelő,

összesen 37 egyén áll tehát a szőlészet rendelkezésére. A csoportositás, a beosztás uj, egyöntetübb, tehát czélszerübb is leszen, csak azután megmaradjon már igy állandóan. De az emberek és számuk a régi és bizony, ha könnyit is itt valamit az uj rendszer, többet nem birnak végezni, mint a mennyit tesznek, azt pedig az uj rendezés előtt belátta maga a miniszter is, hogy *nem elegendő.*

Hiába kerülgetjük, csürjük-csavarjuk itt a dolgot, ide *személyzetszaporitás kell, még pedig szakavatott egyének kinevezésével.* Mert itt nemcsak a szám kevés, de a minőség is gyenge, a fizetés pedig éhenhalni sok, megélni kevés, legalább családos embernek, aki kizárólag feladatának él, nem lehet elég.

6—7—800 frt fizetésük van a szőlészeti és

borászati felügyelők, alias vándortanároknak, mindegyiknek hozzá 5—6 megyéje, a mit folyton utaznia kell. Erre az állásra még a mai nehéz viszonyok között sem lehet arra való embert fogni. De nincsen is, aki van, az igyekezik máshová, az ifjuságnak meg nem ambicziója erre a pályára törekedni s igy a kidőlteket és elmenőket még pótolni sem lehet. *Gr. Bethlen András* praktikus ember, belátta, hogy ha szakemberekre akarunk szert tenni, legalább gondoskodni kell alkalmatosságról is, ahol azt a szakértelmet elsajátithatni, mert eddig meg az sem volt.

Pénze nem volt, hogy a fizetéseket javitsa, majd talán jövőre, de kiszoritott 15,000 frtot egy régen égető kérdés megoldására s ez egy *felsőbb szőlészeti* tanfolyam szervezése. Egy önálló intézetet ebből az összegből berendezni ugyan nem lehet, sem tanári kart alkalmazni hozzá (volna csak valami ily égető ipari szükségletről szó, bizonyosan akadna reája), majd kisegitik valahogy az egyetemi professzorok és a központi szakközegek, nehány év mulva kiveszik a budgetjét az átmeneti kiadások közül és megnövesztve rendszeresitik. Igy gondolnánk legalább mi. A miniszter indokolása azonban talán a pénzügyminiszterrel folytatott nehéz alkudozások következményekép a dolgot csak ideiglenesnek tünteti fel, nagyot rontva az elismerésen, melylyel ezen alkotásának adóznunk kell.

A *borászat* czimén a költségvetésbe felvett összeg maradt ugyan a régi, de a mintapincze dotácziójából felszabadult 1000 frt, Magyarország homoki borainak a mintapinczében eszközölt vizsgálataira fog fordittatni. Ez is helyes és felette szükséges intézkedés.

A filloxera elleni védekezés czéljaira kiadott összegekből 60,310 frt fordittatik az állami amerikai vesszőtermelő telepek nagyobbitására, 30,000 frt a községek, testületek és szövetkezetek által fentartott telepek segélyezésére és kiirandó versenypályázatok jutalomdijaira; 30.000 frt a szénkénegezés czéljaira; 10,000 frt pedig a filloxera elleni védekezés tovább tanulmányozására.

Egyszóval a szőlészet és borászat terén haladást észlelhetünk, a mely tán még távolról sem meriti ki e fontos termelési águnk felhasználásához szükségelt intézkedéseket, de mégis örömmel tölthet el minden szőlőbirtokost és a földmívelési miniszter részére biztositja sok ezer elpusztult szőlősgazda háláját.

Nunc venio ad fortissimum, t. i. *a földmívelési miniszter* költségvetésének a **gazdasági tanintézetek és a gazdasági ismeretek terjesztése** czímü tételéhez. Ez a legfontosabb az egész földmívelési tárczában, ezen fordul meg mezőgazdasági haladásunk. A meddig gazdasági tanügyünk nem szerveztetik, a meddig a gazdasági szakoktatást nem fogjuk a lehető magaslatra emelni és általánositani az egész gazdaközönség körében, addig a magyar mezőgazdaság általános lendületére nem is számithatunk.

E meggyőződésünkből kifolyólag foglalkozunk, kissé részletesebben a *gazdasági tanügyi költségvetéssel.* *B K*

(Folytatása következik.)

A tudomány és az élet.

(Dehérain beszéde. — Saussure vizsgálatai. — A csontszén első használata Francziaországban. — Bedford hg felfedezése. — A spanyol foszforitok. — Boussingoult és a nitratok — A hüvelyesek gyökerének hólyagjai. — Berthelot és a légenyt gyüjtő mikroorganizmusok. — A tudomány és a filloxera. — B. Thenard és Dumas. — A peronoszpora vitikola.)

A franczia tudományt terjesztő társaság mult hó 18-án *Marseille*-ben tartott nagygyülésén, *Dehérain*, a franczia tudom akadémia tagja és a gazdasági kemia jeles ismerője, egy rendkivül érdekes beszédben világos és meleg szavakban irta le azokat a korszakalkotó változásokat, miket a franczia mező- és szőlőgazdaságban a tudósok fölfedezései és e felfedezések alkalmazása a gyakorlati életben előidéztek.

E század elején, ugymond *Dehérain*, ismereteink a gazdasági vegyészet terén igen kezdetlegesek voltak, és csak miután a tudósok alkatrészeire kezdték bontani az egyes anyagokat, indult meg a gazd. kemia fejlődése is, követve diadalutjában az általános kemiát.

Saussure volt az, ki vizsgálva a növények hamuját, arra a fontos felfedezésre jutott, hogy minden növény hamujában foszforsavas mész van és hogy ez anyagokra minden növénynek okvetlenül szüksége van.

De sajnos, bármily fontos volt is e tapasztalat, alkalmazást nem talált.

Hosszu évek sora mult el, mig ismét felismerték az igazságot és pedig pusztán empirismus következtében, midőn ugyanis látták, mily feltünő eredménynyel használható a csontszén mint trágyaszer.

Az előbb használatlan hulladékot képező csontszén egyszerre rendkivüli keresletnek örvendett, ugy, hogy pl. 1822-ben a *nantesi* czukorgyár alig tudott eleget tenni a minden oldalról hozzá intézett kéréseknek. Különösen a bretagnei gazdák keresték, kiknek gránitos földjeire a csontszén, azaz a foszfor, a legfeltünőbb hatással volt.

Épp igy volt ez Angliában is, hol sok éven át használták a csontlisztet műtrágyának, de daczára annak, hogy ismerték a csontok foszfortartalmát mégis, *Bedford* herczegnek kellett azt mint tulajdonképeni hatékony anyagot megnevezni.

Majdnem ugyanazon időben Liebig mutatta a kénsav használatát, mely a csontokat átalakitja szuperfoszfátokká, mi által termékenyitő hatásukat mint műtrágya tetemesen fokozta.

Spanyolország egynémely foszfor-tartalmu kőzeteit is ilykép sikerült használhatóva tenni, vagyis feltárni, a mint rendesen mondani szoktuk.

Azután következtek a nitrátok, azaz a légenytartalmu műtrágyák.

Boussingoult felállitotta azt a tételt, hogy a földben lévő nitrátok oldhatlanok, — e nézet sokáig tartotta magát, mig Pasteur korszakalkotó munkái következtében megtudtuk azt, hogy az anorganikus kemia itt kevés, itt élő lények müködnek közre, — oly élő lények, melyeket csak az ujkor ismert föl a javitott nagy górcsövek segitségével. Ez elő lények a mikrobák, a modern élet oly nagy szerepet játszó démonjai, kik egyrészt halált hoznak az emberiségnek, másrészt dolgoznak láthatatlanul a mező növényei, az erdő fái felvirágzására, gyarapodására.

Ville, Lawes, Gilbert és *Berthelot* kutatásai alapján egy különös, rendkivül érdekes müködést ismertünk fel a hüvelyesek gyökereinek hólyagjaiban.

Először az a nézet uralkodott, hogy az ott tapasztalható légenygyüjtés magának a növénynek müködése, de később a föntemlitett kutatók, különösen pedig Berthelot volt az, ki ott is mikróbákat fedezett fel, apró kis lényeket dolgozva, fáradva légenyt gyüjteni a fentartó nagy növény számára.

Dehérain a légenyre nézve a következőket mondja: Addig, mig a levegő légenytartalmának hasznát venni nem tudjuk, kényszeritve vagyunk a föld nagy légenytárait kiaknázni, de sajnos, ilyen bánya kevés van és a főlelhely a chilei, belátható időben ki fog apadni, de akkor se leszünk segitség nélkül, mert a hüvelyesek azok, melyek vissza fogják pótolni nekünk az elvitt légenyt.

Azután áttér *Dehérain* ama nagy eredményekre, melyeket a tudomány és a gazdák fáradhatlan szorgalma ért el a növények ellenségeivel szemben

Nevezetesen a szőlő filloxerája volt az, melynek leküzdését Francziaországban Dehérain teljesen sikerültnek mondja.

Dehérain leirja a rendkivüli benyomást, melyet a filloxera pusztitásai Francziaországban keltett. Azonnal teljes erővel hozzáfogtak az ellenség kiirtásához. *Thenard* báró a szénkéneget, *Dumas*, vegyész, a szénsavas kénvegyeket ajánlotta. *Marseilleben* az elárasztást, máshol a homokba ültetést ajánlották, végre azután az amerikai tőkék immunitását, mint alany, ismerték föl és mint Deherain mondja: «A visszahóditás most teljes erővel megkezdődött, sok helyen már befejeződött és az idő nincs távol, amidőn a termelt borok mennyisége tul fogja haladni a vész előttieket.»

De ismét egy uj ellenség mutatkozott a peronoszpórában, mely nem a gyökereket támadja meg, hanem a leveleket, tönkre téve ismét a nagy fáradság gyümölcseit. Ismét fel kellett venni a harczot és ismét győztünk, felfedezve az ellenszert a rézgálicz-oldatban, mely épp oly biztos, mint a kénpor az oidium ellen.

Tiz év, mondja *Dehérain*, elég volt, hogy délfranczia szőlősgazdáink a majdnem teljes tönkrejutástól ismét kiragadtassanak és egy tekintet a zöld levelek tengerére, az arany és kék fürtök óriás tömegére édes gyönyört kelt a hazáját imádó francziában.

De mig feladatunk teljesen befejezve nincs, előttünk áll a szőlő növényi működésének tanulmányozása és a borkészités tudományos kikutatása, mert a pinczegazdaság, melyet eddig tisztán a véletlennek engedtünk át, a jövőben az erjedési törvények ismerete által tiszta és szabályozható laboratoriumi művelette fog válni.

De, ha e nagy vivmányokkal igen sokat nyertünk, méltányos a nyereséget meg is osztani a szegény néppel, — ismereteinket általánositanunk kell.

Népszerü könyvek, kis ismertetések megirása által részesitsük a szegény népet is a tudomány jótéteményeiben.

Kisérleteink eredményeit bocsássuk a nyilvánosság, a közönség kritikája elé, hogy a hozzászólás lehetősége által a kutatási kedv is fokoztassék és eredményeit mutassa.

Általánositsuk a modern élet vívmányát, a *szövetkezést* is.

Szövetkezzünk a közjó emelésére alakult minden törekvésben, — az emberiség fejlődik, élete folyton szebb és szebb — a tudomány meg fogja valósitani a legmerészebb álmokat is, és adjunk hálát a sorsnak, hogy nekünk jutott a szép feladat e nagy munkában maradandó emléket alkothatni a boldog utókor számára.

Ifj. Paikert Alajos.

Közlemények az orsz. magy. gazdasági egyesület köréből.

Az országos magyar gazdasági egyesület *igazgató választmánya* 1891. évi október 19-én d. u. 4 órakor a „Köztelken“ ülést tart. Az ülés tárgysorozata lapunk legközelebbi szombati számában fog közzé tétetni.

Ajánlat.

Szives olvasóink figyelmét felhivjuk ama körülményre, miszerint egy ajánlkozónk van, a ki Olaszországban tapasztalat utján elsajátitotta s hosszabb idő óta szakértelemmel és kedvteléssel űzi a *selyemtenyésztést és petetermelést* s óhajtana e termelési ággal nagyban foglalkozni, ha egy oly érdeklődőt találna, a ki ugy a szükséges helyiségekkel, mint szederfaültetvényekkel rendelkezik és azokat részére a selyemtenyésztés és petetermelés nagyban eszközölt berendezésére átengedné. — Bővebb értesitést nyujt az országos gazdasági egyesület igazgatósága. Budapest, Köztelek.

Kérelem.

Az orsz. gazdasági egyesület következő tagjainak tartózkodási helye ismeretlen lévén, telkéretnek vagy ők vagy ismerőseik, hogy lakásukat az egyesülettel tudatni sziveskedjenek:

1. *Lepényi Pál,*	*ezelőtt Geletneken.*
2. *Ónody Dezső,*	« *Gömör-Pányiton.*
3. *Virágh Gyula,*	« *Budapesten.*
4. *Lovász Antal,*	« *Üllőn.*
5. *Dessewffy Ödön*	« *Kökényesen.*
6. *Tomory Anasztáz*	« *Bpest, régi posta-u. 4.*
7. *Illés Dénes*	« *Vrászló.*

GAZDASÁGI GÉPÉSZET ÉS TECHNOLOGIA.

Rovatvezető: **LÁZÁR PÁL.**

A mezőgazdaság megszünt passzió lenni, a ki manapság a gazdaság szolgálatába szegődik, csak alapos tudással, komoly igyekezettel és vasszorgalommal állja meg helyét. Az általános versengés által jellemzett korunk, megköveteli a gazdától, hogy nemcsak földjei mívelésére forditsa gondját, ne érje be azzal, ha olcsón és jól tud produkálni, hanem terményei értékesitését is maga vegye kezébe. A racionális gazda, ha szükséges és lehetséges — felcsap iparosnak és termelt nyers anyagát, mint kész árut hozza piaczra.

Kettős feladattal kell tehát a gazdának megküzdeni; első sorban ismernie kell a technika összes vivmányait, melyek a nyers anyag minél olcsóbb s minél jobb előállitását czélozzák, másrészt ismernie kell a gazdasági ipar sikerének feltételeit s e téren mutatkozó gyakorlati tapasztalatokat és haladast.

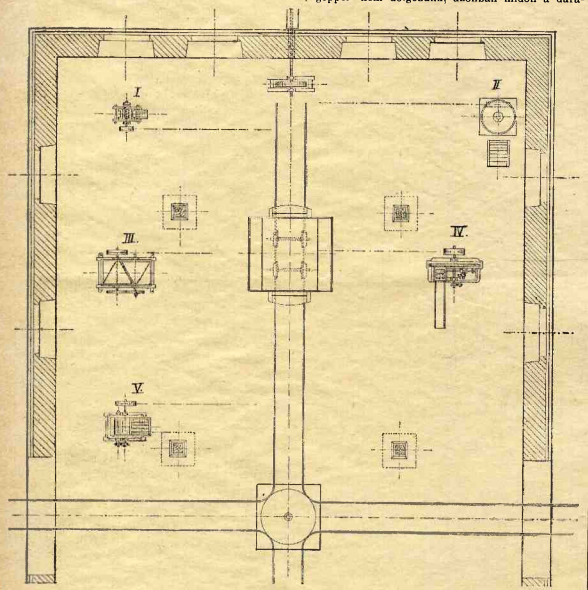

1. ábra. Takarmánykamra alaprajza.

Lapunk e rovatának feladata lesz már most a gazdának, ugy a mezőgazdasági gépészet, mint a gazdasági technológia terén helyes utmutatásokat adni, lelkiismeretesen rámutatva a piaczon megjelenő gépek, segédeszközök, feltalálások és előállitási módszerek gyakorlati értékére s kijelölve azon nélkülözhetetlen fegyvereket, melyeket a gazdának megszereznie kell, ha a versenyben győzni akar.

Takarmány-kamrák tervezése és berendezése.

A takarmány-kamrát legjobb az istállók tőszomszédságába helyezni olyképen, hogy a takarmányt kis kocsikon a középen végigfutó sineken közvetlenül az istállókba lehessen szállitani. A kamrán kivül járgányt vagy lokomobilt állithatunk fel, melynek tranzmisszió tengelye a kamra falán át ér. Az ily kamrákban felállitandó gépek, ugyszintén a kamra nagysága különböző viszonyok szerint változik. Mi a mellékelt 1. és 2. ábrákban oly mintatervet vettünk fel, melynek berendezése a következő:

I. olajpogácsazuzó;
II. daráló-gép;
III. répavágó;
IV. szecskavágó;
V. répazuzó.

A répazuzóval szemben elegendő hely maradt meg a takarmány keverésére és elhelyezésére. Az összes felvett gépek hajtására elegendő egy négylovas járgány, csakhogy természetes dolog, hogy midőn a darálót járatjuk, addig a többi géppel nem dolgozunk, azonban midőn a darálást elvégeztük, a járgány akár az összes többi gépet elhajtja.

Az egyes gépeket sorba véve, azokról a következő tudnivalókat jegyezzük fel:

I. *Olajpogácsa-zuzo.* A legtöbb ilyféle szerkezetnél a garatra felöntött olajpogácsak 2 fogas henger közé kerülnek, melyeknek egyike emeltyűvel olyképpen állitható, hogy a zuzás mértéke szabályozható legyen. Az ezen hengerpár által zuzott darabok egy harmadik fogashengerre hullanak lefelé, mely henger fogai forgás közben egy fésű alaku lapon haladnak át, mely a lehullo darabokat ujból aprózza. Ha ezen utóbbi műtét szükségtelen lenne, akkor a fésű a gépből eltávolitható. A kisebb fajta zuzó erőszükséglet kbl. 0,30 lóerő.

Fordulatszáma perczenkint 80—90.
Munkabirása óránkint 4—5 q.
Sulya 250 kg.
Ára szijkoronggal Clayton és Schuttleworth-nál 115 frt.

II. *«Hungaria» darálógép.* (l. 3. ábrát) (*Jókay szabadalma.*)

A szijkorong segélyével egy merőleges tengely sebes forgásba hozatik, melyen 2 rovátkos gyürü olyformán van megerősitve, hogy azok egy fel-alá járó tokban forognak. Ezen tokban szintén két, az előbbiekkel teljesen azonos rovátkos gyürü van felszerelve. A toknak emelése vagy süllyesztése által az álló gyürük eltávolodnak, illetve közelednek a forgókhoz, vagyis durvább v. finomabb dara állitható elő. A felső gyürük nagyobb, az alsók pedig finomabb rovátkákkal vannak ellátva oly czélból, hogy a felsők a garatból lehulló magvakat nagyobb darabokra zuzzák, a durva dara azután a második (alsó) gyürüpárba hullván, ott finomabbra lesz őrölve. A korongok közötti távolság kivülről ellenőrizhető. A dara egy csövön át ömlik ki a gépből. A gyürük részint kemény vasöntvényből, részben aczélöntvényből állittatnak elő és kicserélésük egyrészt csekély sulyuk miatt, másrészt, mert megforditva ujból használhatók, aránylag olcsó.

E daráló erőszükséglete 4 lóerő.
Fordulatszáma perczenkint 300—350.
Munkabirása óránkint 2—2.5 q.
Sulya 350 kg.
Ára szijkoronggal és 2 pár tartalékgyürüvel Schlick-nél 220 frt.

III. *«Duplex» répavágó.* Ennek rajzát a 4. ábra adja.

Ezen répavágó-gép metszőkészüléke áll 2 kúpból, a melyek egyikének alja összeáll a másiknak hegyével. Mindegyik kúp 4 fogaskéssel bir, a mely 8 kés könnyedén ki- vagy befelé huzható, miáltal vastagabb, illetve vékonyabb szelet vágható. Tekintve, hogy a két kúp forgási iránya ellenkező (befelé forognak) a kúpos répavágónak azon lényeges hátránya, hogy a répa, (ha a garatban a répa megapadt) a garatba visszalöketik, el van háritva.

Ezen répavágó erőszükséglete kb. 0.3 lóerő.
Fordulatszáma perczenkint 100—120.
Munkabirása óránkint 7—8 q.
Sulya 200 kg.
Ára szijkoronggal a Schlick-féle gépgyárban 85 frt.

IV. *Szecskavágó.* Takarmánykamránkban a Schlick-féle «SC» jelü szecskavágót vettük fel. Az alzata ezen gépnek kovácsoltvasból készül, miáltal tartóssága és állékonysága megfelelő. Két pár fogskereknek kölcsönös felcserélése által 4 féle szecskát t. i. 6—13—20—25 mm. hosszuságut lehet rajta vágni. A szájnyilas bősége 315 mm. Baleset elkerülése végett egy könnyen hozzáférhető emeltyűvel van ellátva, ugy, hogy annak megmozgatása által a gépezet és avval együtt a szalma is, hátrafelé indittatik, igy a szalmába belekerült csavarkulcs, fadarab v. esetleg a munkás keze v. ruházata a kések elé nem kerülhet. E czélra azonban sokkal tökéletesebb biztossági berendezés is létezik, melyet jövő rovatunkban fogunk közölni.

A bemutatott szecskavágó erőszükséglet 0,8 lóerő.

Fordulatszáma perczenkint 110.
Munkabirása óránkint 5—6 q
Sulya 225 kg.
Ára szijkoronggal 125 frt.

Végre V. alatt *répazuzó-gép* van felvéve, mert a hol a répa szecskával keverve kerül etétére, ajánlatos a répát megzuzni. A gép garatára felöntött répa a forgóhengerre alkalmazott nagyszámu ékalaku késekkel ugy darabkákra lesz szétszakitva. A hengerrel együtt forgó csavarorsó pedig olyformán van a kések elé illesztve, hogy azok a csavarmeneten való áthaladás által tisztulnak.

Középnagyságu répazuzók erőszükséglete 0,4 lóerő.

Fordulatszáma perczenkint 100.
Dobszélessége 370 mm.
Munkabirása óránkint 8—10 q.
Sulya 170—190 kg.
Ára szijkoronggal kb. 75 frt. *L. P.*

Mezőgazdasági szeszgyár üzembehozatalánál szükséges tennivalók.

Az okszerű gazdálkodás létesitette a különféle gazdasági iparágakat, a melyek közül nálunk leginkább a szeszgyártás van elterjedve. Gazdaközönségünk nagy részének szolgálatot vélünk teljesiteni, midőn a szesztermelési időszak kezdetén röviden ismertetjük mindazon teendőket, melyeket a szeszgyár üzembehozatalánál mulhatatlanul szükséges végeznünk.

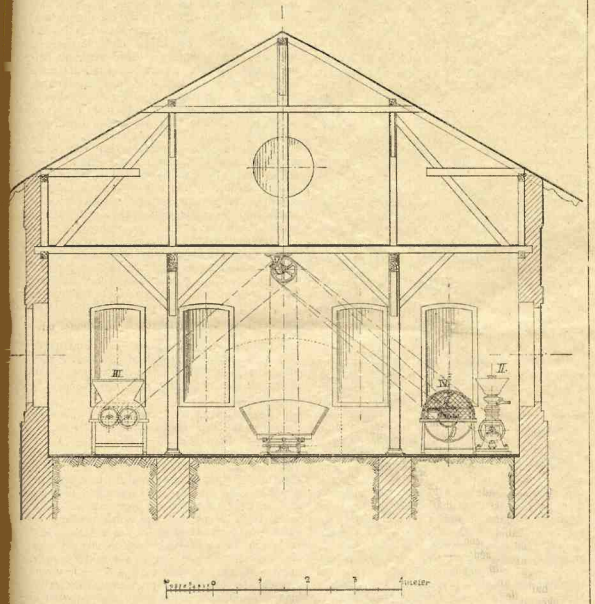

2. ábra. Takarmánykamra keresztmetszete.

Mezőgazdasági szeszgyáraink csak a téli és tavaszi időszakban vannak üzemben, tehát hosszamosabb időn át az összes készülékek és eszközök használaton kivül maradnak s időközben számtalan apró organizmusokkal beleptenek, a melyektől az összes eszközöket, edényeket alaposan megtisztitani kell, hogy üzemzavar be ne álljon. A gyár minden helyiségének kitisztitása legyen első teendőnk. Különös gond forditandó a malátázó helyiség alapos tisztitására. Mielőtt a malátázó helyiségek falait bemeszelnénk, ajánlatos a falat alkénessavas natrium vizes oldatával befecskendezni. (Az alkénessavas natrium-oldat ugy készitendő, hogy 10 kg. 100 liter vizben feloldatik) 2—3 nap letelte után a falakat bemeszeljük. A maláta szerü alapzatát előbb meszlevő rosz manométer rossz feltárást vagy tulságos gőzölést okozhat, a mi egymagában elegendő arra, hogy kedvezőtlen eredmény éressék el. A termométer és saccharométer oly fontos eszköz a szeszfőző kezében, hogy nélküle egy műveletet sem végezhet preczizitással s ha ezek nem jól mutatnak, egy művelet sem folyik le szabályszerüen. Ajánlatos az üzem megkezdésekor minél jobb nyersanyagot venni, mert épen a gyártás egyes fázisaiban az első alkalommal történhetik legkönnyebben hiba, a mely a következő alkalmakkor fokozódhatik.

Két héttel az adózási művelet megkezdése előtt áztatandó be az árpa.

Az első kovász készitésekor borkősavat ajánlatos a felfőzött kovászba adni s pedig 1 métermázsa anyagra 100 grmot. Ez az erjedésnek kedvező tejsavas erjedését elősegiti.

Az első anyaélesztőhöz sajtolt élesztőt használjunk s pedig a mi a mennyiséget illeti, abban ne takarékoskodjunk, inkább kevéssel többet vegyünk, mint kevesebbet csak a lehütött kovászszal szabályozzuk az élesztőt olyképen, hogy se nagyon erős, se nagyon gyenge ne legyen.

Ezek röviden azon főbb tennivalók, melyeket betartanunk szükséges s ha mindezeket lelkiismeretesen megtettük, gazdasági szeszgyárunk minden tapogatódzás nélkül jön a rendes kerékvágásba.

Dr. Szilágyi Gyula.

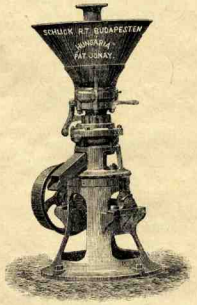

3. ábra. Hungária darálógép.

A czukorrépa szedéséről.

A czukorgyárak megkezdték ez idei campagne-jukat és országszerte folyamatban van a répa szedése. Erről akarok néhány szót elmondani.

A czukorrépa szedésének idejét a termelő gazda nem választhatja tetszése szerint, mert vagy szerződés által van bizonyos időhöz kötve, vagy pedig sok esetben a gyár iránt való méltányosság hozza magával, hogy répáját korábban vagy későbben szedje ki. Általánosságban azt mondhatjuk, hogy Magyarországon a répa szedésének ideje szept. és október hónapok közé esik; már kivételes ha az augusztus végére illetőleg november elejére szorul. Nem szólva most a répa kiszedésére használt különféle eszközökről, csak arról kivánok egyet-mást elmondani, hogy miképen kezenlendő a kiszedett répa.

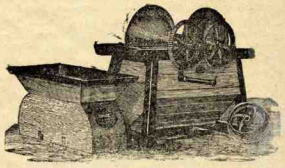

4. ábra. Duplex répavágó.

A termelő rendesen kötelezve van a répát olyan állapotban szallitani a gyár részére, hogy az minden hosszas előkészités nélkül alkalmas legyen a feldolgozásra: tehát a répát a sártól lehetőleg meg kell tisztitani és a fejét levágni. Ugy a czukorgyárnak, mint a termelőnek érdekében áll, hogy ez a munka jól végeztessék, mert akkor a gyár a nyersanyagot ugy kapja, a hogyan arra szüksége van, a mi által sok költségtől és veszteségtől megkiméltetik; viszont a gazda sincs kitéve annak, hogy a gyár részéről rossz fejezés, sár stb. czimen, sokszor nem egészen indokolt nagyságban, levonások eszközöltessenek.

A czukorrépa lefejezésére és tisztitására

hosszu, széles pengéjü késeket használnak. A répa fejét ugy kell levágni, hogy a zöld levélrügyeket egészen eltávolitsuk, amit egyszerü harántvágással lehet eszközölni. A gyáros nem ok nélkül fektet nagy sulyt a fej eltávolitására, amennyiben bebizonyitott dolog, hogy a répa fejében sokkal kevesebb a czukor és aránylagosan jóval több a *nem-czukor*, mint a répa egyéb részeiben és ennélfogva kétségtelenül igaz az is, hogy a rosszul fejezett répa feldolgozása nehézségekkel jár. A levágott répafejeket levelestül takarmánynak lehet használni, sokkal helyesebben cselekszik azonban a gazda, ha a takarmánynak amugy sem nagyon alkalmatos zöld leveleket ott hagyja a szántóföldön, ahol az elrothadván, trágyaképen vissza jut a földbe.

Fontos dolog az is, hogy a kiszedett répa még az nap tovább szállittassék, vagy a gyár megbizottjának átadassék, ha pedig ez nem lehetséges, a répát szalmával be kell födni. Ha u. i. a répát nap éri, akkor megfonnyad és ilyen állapotban a gyár nem igen szokta azt levonás nélkül átvenni, épen ugy nem szivesen veszi át a megfagyott répát sem.

A közetkező alkalommal a czukorgyár hulladékainak értékesitéséről mondom el a gazdaközönséget közelebbről érdeklő tudnivalókat.

Dr. Szilasi Jakab.

A „Köztelek“ tudósitásai.

Nógrád-Berczel, Kövesd, október hó. (*br. J. S.* tudósitása.) (*Szárazság. — Munkás hiány. — Gabonatermés. — Takarmány. — Szarvasmarhaárak. — Állategészségügy.*) A minő nedves volt a nyár egész augusztus hó közepéig s a minő kiszámithatlan károkat okozott ugy a gabonákban, mint a takarmányokban, ép oly hátrányos most a *tartós szárazság*, annyira, hogy most, midőn már az őszi vetésnek jobbadán el kellene végezve lenni, még alig kezdettük meg, mert oly száraz a föld, hogy jó munkát végezni lehetetlen. Különösen a lóhere-törés sehogyan sem megy s igy az idén a nagyon ajánlatos két szántásba való vetésből nem lesz semmi, mert örülünk, ha még idejében egyszer megtudjuk a heréseket jól szántani. E nehéz kötött talaj most ugyancsak kipróbálja az ökröt és az ekét is. Az időjárás nappal szép, derült, éjjel hideg, reggel dér. A nyári esőzések folytán összetorlódott a munka, ugy, hogy érezhető a *munkás hiány*. Még mindenfelé csépelnek, azonkivül bab, burgonya-szedés, kukoricza-törés, répa-szedés, a terményeknek piaczra beszállitása ugy elvon minden munkaerőt, hogy például a hét elején igen örültem, hogy a gépeléshez a hatodik községből hat 1 frtos napszámosokat kaptam két napra. A gyönyörüen fejlődött idei lóheréseket feléből is alig lehet kiadni, a gabonát nem lehet eladni, mert dupla árért sem kapunk fuvarost, a ki beszállitja a kereskedőnek stb. A mi a *gabonatermést* illeti, az eredmény nálam buzából 69, magyar holdanként, árpából 79, zabból 69. A lóheremag még nincs kicsépelve, de azt hiszem igen rosszul fog fizetni, legalább a szomszédok mindnyájan panaszkodnak s már hallottam egy cséplési eredményt a hol 100 szekér után 15 q. mag lett. — *Takarmány* volna elég, de legnagyobb része oly rossz állapotban hozatott be, hogy nem nagy értéket képvisel s nem nézünk valami könnyü telelés elé. *A szarvasmarhának nagy ára* van s ha ezen árak fentarthatók, akkor érdemes lesz a télen hizlalni, csakhogy persze a sovány marha is drága s ennek beszerzése fogja képezni a fő nehézséget. — *Az állatok egészségi állapota* jó, kivéve, hogy a sertés-orbáncz tavasz óta szórványosan mutatkozik s daczol minden óvintézkedéssel s elzárolással ép ugy, mint a köröm- és szájfájás ellen eredménytelennek bizonyul minden elzárolás. Ez a ragályos járvány már évek óta uralkodik, az egész országban s a sok törvényes és rendeleti intézkedésnek csak az a hatása van, hogy a járványtól látogatott községeknek bele kerül néhány száz forintjába a tréfa s a járvány rendes lefolyását követi ép ugy, mintha minden birtokos megtenné azt, a mi szükséges s a mit jónak lát. De azért a nagy vásáron törvényes járlattal ellátott marhát veszünk s azokkal hurczoljuk be a szájfájást, mint a hogy megtörtént nálam a mult évben.

Eger, 1891. október hó. (*Ferk Miklós* tudósitása). (*Szőlő és filloxera. — Termés. — Védekezés. — Gyümölcs.*) Eger város határában eddig a *szőlőmivelés* volt a kenyértermő, az idén, a mit a filloxera még meghagyott volna, a peronoszpóra rontotta el. Azért vannak, de igen kevesen, kik a peronoszpórával is megküzdöttek. Az egri szőlészeti és borászati egylet serény működése folytán a filloxera elleni védekezés mind nagyobb mérveket ölt. — A volt szőlők nagyobbrészt parlagon hevernek, még az olyanok is, melyeket tavaszkor valamivel bevetettek, elhanyagolták a nyári kedvezőtlen időjárás és munkáskéz hiánya miatt, s most a nagy gazból ki sem lehet ismerni, mivel volt bevetve. Gondozott helyen azért sok tengeri és bab termett. A zöldségre és tökre igen jó idő járt az idén. A dinnyében sokan csalódtak, volt ugyan elég, de rossz. Akik gabonaneműeket vetettek a magasabb fekvésekre, azok igen jól járták. Ott az esős nyár előnyükre volt. Az őszi vetéseket több helyütt már is befejezték, nagy nehézséggel, s most várja az esőt a kizöldült vetés. — A repczevetések gyönyörüek. — Akik szüreteltek, most szénkénegeznek, tudniillik csak a szénkénegezők szüretelnek. — Igen sokan átmennek a szőlővel a homokra, Kápolnára, Erdőtelekre, Verpelétre, a gyöngyösiek pedig Ecsédre. Sajnos, hogy e tekintetben is igen könnyelmüen járnak el, beültetik az oly homokot is, melynek ellenálló képessége nagyon is kétes. Különben hányan vannak, kik ujból ültetik szőlőjüket régi fajokkal régi helyre more patrio, csak azért is. Sokan pedig ugy gondolnak kifogni a csapáson, hogy forgatott (rigolozott) földbe ültetnek . . . (de nem amerikait), majd saját kárukon okulnak. Azért ám hála a tanfolyam és az egri szőlészeti egyesület befolyásának az amerikai ültetvények is szaporodnak, csak sajnos, hogy sok jóhiszemü birtokos rászedetett holmi nagyon hiresztelt ojtványok vásárlásával. Ilyen kiskoru közönség mellett tanácsos volna, hogy a kormány ilyen «vállalkozókkal» szemben is a közönséget legalább figyelmeztetésekkel megvédené, a mint azt a filloxerairtószerekre nézve megtette. — Az utóbbi daczára a naftalinnak, anti-filoxerinnak és egyéb hiresztelt szereknek is akadtak áldozatai, itt is van elég olyan, ki megmenthette volna szőlőjét, ha az ilyen szerekre elköltött pénzét a rendes szénkénegezésre forditotta volna. — *Gyümölcs* roppant sok van és hála istennek ára is van, természetesen csak a finomabb fajoknak; azért az okszerüen gazdálkodóknak nincs miért megbánni, hogy a finomabb gyümölcsfajok beszerzésése költöttek. És mégis, a mint hallatszik, az alig létrehozott községi faiskola, mely az amerikai teleppel kapcsolatos, beszüntetését tervezik. — Az országos borászati kormánybiztos is meglátogatta e hóban e várost és körülnézett a szőlőkben, s több helyen megelégedését fejezte ki a látott haladás fölött. Dr. Kossuthányi Tamás magyar-óvári akadémiai tanár is itt volt erjesztési kisérleteinek érdekében, eredeti hamisitatlan egri musterjesztőt beszerzendő.

Pécs vidéke, 1891. október hó. (*Liebbald Béni* tudósitása.) (*Szőlőérés. — Szüret. — Borárak. — Időjárás. — Őszi vetés és egy kis leczke a multból.*) *A szőlőérés* évada a szürettel befejezést nyert. A tartós száraz és meleg időjárás előnyösen befolyásolta a fürtök éredesét, olyannyira, hogy a későn érő nemes kadarka-fürtökben is kifejlődött a festanyag és sötét-kékre szinesedtek. Bármily hálás is ezen szőlőfaj nálunk terméshozamban, de nagyon sokat von le értékéből azon körülmény, hogy csak ritka évben érik meg s csak nagyon kedvező időjárás mellett fejtheti ki szinanyagát. Ezen ritka évek közé tartozott az idei is, a mennyiben nemcsak hogy a fürtök teljesen megértek, hanem itt-ott a bogyók között töppedt (aszu) szemeket is lehetett találni. Mi természetesebb tehát, hogy az édes szőlőből édes must lett, a miből ismét egész joggal jó minőségü bort várhatni. Csakhogy a minőségtől messzire maradt a mennyiség, daczára annak, hogy a szőlő az idén — a mint mondani szokás — hálásan kiadó volt és jól fizetett. Határozottan többet adott, mint a mennyire a sovány remény jogositott. A filloxera rohamos terjedése és a peronoszpóra megdöbbentően nagyobb mérvü fellépte mellett a még egészséges tőkék is nem valami derekasan viselték magukat, a mennyiben aránylag kevés fürtöt hoztak s igy a vérmes reményt már tavaszszal meglehetősen lelohasztották. *Leszüreteltünk* tehát egész csendesen, nem háboritott senkit a szedők vig danája. Az egykori vig és zajos szüretek lassankint a multé lesznek s ma-holnap csak hagyományban birjuk emlékét. *A borárak* is ennek következtében rohamosan emelkedtek s nagyon is keresett árut képeznek. Igy például mig taval 14—16 krjával a legjobb borok literjét meg lehetett venni, addig az idén a kereskedők 24—26 krt is szivesen megfizetnek. Sőt a közönséges dombok terméseért is 18—20 krt adnak. De ezt sem kapják oly mennyiségben, mint a hogyan szeretnék s igy a rezervált pinczék csak részben fognak megtelni. Daczára annak, hogy a szük termést a magasabb borárak kiegyenliteni törekedtek, hogy igy a szőlősgazda számitását megtalálja; mégis az idei borévet aligha jut eszünkbe azok közé sorolni, a melyekre kellemesen szoktunk visszaemlékezni. *A tartós szárazság* azonban a mezőre sem volt hatás nélkül s ha nem is száradt ki az eke a megkevert ugarföldben, mégis gondolkozóvá tette a gazdát a fölött, valjon nem-e czélszerübb, ha vetőmagva a zsákban pihen, avagy a száraz talajban kikeletlenül hever. Visszatartotta a gazdákat a vetéstől még az a gondolat is, hogy ilyenkor pusztitanak leginkább az egerek és egyéb férgek. Igy történt aztán, hogy édes kevés azok száma, kik *őszi vetésüket* csak részben is elvégezték volna. Végre e hó 5-én délután megnyiltak az egek csatornái, hogy az araszos porból sárt dagaszszon. Több órán át borus az ég. De adott az idei aratás egy *kis emlékeztetőt* is. Vidékünkön számos helyen a buza üszkös volt s igy sem mennyiség, sem minőségileg nem elégitette ki a várakozást. E kemény leczke aztán számos gazdának eszébe juttatta a vetőmagnak becsávázását (páczolás), melyet az idén aligha fog csak ugy könnyedén elmulasztani.

Békés-Csaba, 1891. október hó. *Zlinszky István* tudósitása. (*Időjárás. — A repczevetések. — Tengeritörés. — Szüret. — Répaszedés*) *Időjárásunk* néhány éve teljesen megváltozott, mert az őszelő annyira száraz, hogy minden földmunkát megnehezit. Itt volna már a vetés ideje, de oly száraz a talaj, hogy az ekét be nem veszi; az ugarokat lehetne talán vetni, ámde ki merné a vetést az ily száraz és rögös talajba megkisérleni, hiszen a mult évben is az volt a buzavetések legfőbb baja, hogy egyenetlenül és későn kelt ki, sőt sok helyen a kikelt vetés eső hián elszáradt. — A jókor vetett *repczék* élnek, s csodálatos, hogy daczára a nagy szárazságnak és kánikulai hőségnek, sem a bolha, sem a hernyó nem bántotta, holott más években ily időjárás mellett bizonyosan mindkettő vetekedve pusztitja. Ha még hamarjában jó esőt kapnak, kiállják a telet. — A *kukoriczatörés* átalában be van fejezve s a termés kielégitő, helyenként — a hol a későbbi pásztás esők elvonultak, — reményen felül jó. — Ára csövesen mm. 2 frt 30—50 kr. — A *szüret* is véget ért, s a hol a filoxera és jégverés megkimélte, a termés közép. A must ára hallatlan magas, mert az itteni kerti mustért 14—18 frtot is fizetnek hektoliterenkint. — A *czukorrépa*, mely itt kisérletkép a mezőhegyesi vagy a hatvani czukorgyárak részére termeltetett, jól sikerült, s kis holdankint 120—150 mm. termést adott. Czukortartalma még nincs megállapitva, de azt hiszem, hogy a száraz és meleg szeptember ezt is kedvezőleg emelte. — A gabonakereskedésben a hangulat nyomott, mint mindig igy Szt.-Mihálynap táján. — Az állategészségügy kielégitő. Napszám 80 krtól 1 frt.

Kérdések a gyakorlat köréből.

9. k. Az idén tudvalevőleg nagy töktermés volt, különösen nálam, ugy hogy az egész termést disznaimmal fel nem etethettem. Czélszerü-e azt répa helyett s mily arányban feltakarmányozni?

E. E.

10. k. Egy teljesen elhanyagolt gazdaságba jutottam, hol különösen a réti földek annyira telvék taraczkkal, hogy a föld megmunkálását rendkivül megneheziti. Mi módon szabadulhatnék e nyügtől legkönyebben?

I. G.

11. k. Egyidejüleg jelen soraimmal küldök a tek. szerkesztőség czimére egy dobozban az akáczfa-erdőben rohamosan fellépett és azt *végveszélylyel fenyegető levelész* pontos meghatározásához szükséges anyagot, t. i. levelészek által ellepett galyakat a czélból, hogy az eredményről gyors értesitést nyerhessek, czélravezető védekezési eljárás *kijelölése* mellett.

Az emlitett levelész jelenlétét csak *egy hét óta vettem észre*, a midőn a meglepett akáczfák levelei sárgulni és a fák kiszáradni kezdtek. Az ellepett terület 10 hold, többnyire 8—10 éves, egy része 15—20 éves sürü akáczos. Szándékom ezt letarolni, a 8—10 cm. vastag fákat *csak botolni*, a nyert fát lehámoztatni és a galyakat, kérget téglakemenczében elégetni.

Felső-Jattó, október hó. *B. L.*

4. f. (R.) **Az olcsó székely munkásoknak** közelmult időben mindenfelé hire terjedt és ugy a gazdasági egyesületek, mint az egyesek, tömegesen fordultak a Csikvármegyei gazdasági egyesülethez és a megyei hatósághoz munkások beszerzése czéljából. Nagy volt azonban csalódásuk, midőn felajánlott szegődményi dijakra Csikmegyéből azt a választ nyerték, hogy azok az ottaniakhoz mérten tetemesen csekélyebbek. Természetesen ily viszonyok mellett aztán sokak előtt megfejthetetlen körülmény, hogy a székelyek közt a megélhetés nehéz és munkahiányról panaszkodnak. Hogy e körülményt megérthessük, tudnunk kell azt, hogy alig van oly székely munkás, kinek lakása és melléje bármily kis terjedelmü földje ne volna, mely föld mégis terem annyit, a mennyi legalább egy negyed vagy egy fél évi gondtalan megélhetését biztositja.

E kis parczellák okozzák azt, hogy a cselédbér Csikmegyében magasabb, mert a székely munkás nem állandó; ha ráunt a dologra, hazamegy és földjét munkálja. Legjobban jellemzi a székely munkásnak eme állhatatlanságát, hogy ugy mondjuk munkakerülését, mely oka anyagi romlásuknak, *Nagy Imre*, Csikvármegyének közgazdasági előadója «*Csikvármegye közgazdasági állapotai és a székely kivándorlás*» czimü jeles dolgozatában, melyből közöljük a következőket:

«Az ungmegyei erdőségekbe munkára vitt csiki munkások alig néhány nap mulva abbahagyták a munkát és hazajöttek, a mi csak megerősiti azon fennebb felhozott állitásomat, hogy a székely munkás nagyon válogatós a munkában. Itt még csak azt teszem hozzá, hogy a székely munkás is csak olyan napszámosnak marad, melyről az egész világon tudjuk, hogy mindenütt a munkának a könnyebb felét keresi. A székely munkásról még csak azt kell megjegyeznünk, hogy a szakmány-munkát általában nem szereti, hanem igen az olyan napszámmunkát, hol minél nagyobb számu csoportokban — mintegy kalákában — kell dolgoznia. Itt mindig inkább jut idő és alkalom közben-közben a nyugvásra és a kereset még sem csonkul, mert a napszám egyforma.»

9. f. **Tök répa helyett**. A disznó tök dr. Wolff szerint 0·9% emészthető fehérjét, 4·7% e. szénhidratot és 0·7% e. zsirt tartalmaz 1·6 táparánynyal, a tak. répa pedig 1·1 fehérjét 10% e. szénhidratot és 0·1 e. zsirt 1·9 táparánynyal. A tök tehát tartalmasabb takarmány a tak. répánál. Disznókkal széltiben szokták etetni, hol nyersen, hol főzve, magára vagy pedig korpával stb.-vel behintve. Általános tapasztalás alapján a tök igen jó disznótakarmánynak mondható és bizonyára töb helyt esznek tököt mint répát és a hol mind a kettő etetik, táplálóbbnak tartják a répánál, kivált ha magvakkal kapják a disznók.

Arra nézve, hogy «mily arányban» adják, számadatokkal nem szolgálhatok; annyit bátran adhat a t. kérdező, mint a mennyi répát adna. Fodor Antal «53 éves tapasztalataim a hazai sertéstenyésztés és hizlalás terén» czimü könyvében következőket irja a tökről: «A kiknek tapasztalása nincs, nem lehet felfogásuk arról, mekkora szerepet játszik ezen a mezei gazdaságban, olcsón előállitható sertésetedel.

Csak tapasztalásból lehet megbirálni értékét, mert már augusztus közepétől kezdve tenyészgöbékkel s más sertésekkel a legnagyobb haszonnal etetheti a gazda. Ilyenkor már nagyon elvénülvén a fü, ha csak rendes esők nem járnak, apróra vagdalva, a tenyészgöbék igen szivesen és örömest eszik, természetesen már érett korukban. A mezőn ezeket kell válogatni. Az érett magok sok olajat tartalmazván, mód nélkül szeretik a malaczok. Ha sok tökkel rendelkezünk, annyit adunk a malaczok elé, hogy ezek a magvát felszedvén, utóbb a tökből is egyenek, a hátrahagyott tököt örömest megeszik a göbék, vagy a többi sertések. De nemcsak az ily sertések etetésére, hanem hizlalásra is alkalmas a tök.»

Sz. Á.

10. f. **Taraczkirtás**. Szántsa meg eltaraczkosodott földjeit őszszel legalább 9 hüvelyknyi mélyen, hagyja érdesen, tavaszszal grubberozza meg (25 vasu Grubber-borona ára 70 frt. munkaképessége 4 ökörrel naponkint 4—8 kat. hold, a mi a föld taraczkosságától és a mivelés melységétől függ), a grubber után járasson vas fogast, ezután pedig huzassa össze a felszinre került taraczkot lógereblyével. Ha a taraczkot a fogas földesen hagyná, ugy ajánlom fogasolás után a sima hengert és ezután ismét a fogast és ugy a lógereblyét. Ha még mindig sok perje maradna a földben, ugy ismetelje a grubberozást, stb. A perjét égesse el a helyszinén, mert az elhurczolással elszóródik a taraczk s tovább plántálja, ugy komposzttrágyakészitésre sem ajánlható, a mennyiben a taraczk a komposzthalmon földdel keveredvén, tovább tenyészik és ismét a földjébe kerül.

Ezen eljárással 100 és 100 holdakat tisztogattam meg, a miért és bizalommal fogadhatja tanácsomat, mégis meg kell jegyeznem, hogy a taraczk is a földben levő növényi tápanyagból élt és szaporodott el, a földet jobban kizsarolta, mint bármely más növény, tehát addig földjeitől ne várjon jó termést mig a taraczktól megtisztitott tábláit át nem trágyázta.

Ha fent leirt eljárásomat költséges voltánál fogva nem alkalmazhatná, ugy ajánlom a theoretikus módot, a mely azt mondja: alkalmazzon eltaraczkosodott földjére olyan vetés forgást, melyben tulnyomó a kapás, takarmány, tengeri, kender, len stb.

Ez is czélra vezet, de csak idő multán.

Bábolna, 1891. október 4.

Ferenczy Frigyes.

11. f. A nyitramegyei Felső-Jattóról beküldött akáczfa-galyakon a *Lecanicum robiniarum*, Drugl., az **akáczfa pajzstetüje** pusztit — tehát nem levél-tetü (Aphis), hanem Coccida. Fellépése nem uj: az Alföldön, Duna-Tisza közen már néhány év óta mutatkozik és néhol már az egész akáczfa-erdőket is ellepett.

A beküldött akáczfagalyakon látható 3—4 millim. széles és 4—5 milliméter hosszu félgömbidomu pajzsok a nőstény pajzsai s a bennök látható piszkos fehéres por a kikelt peték héja.

E pajzstetvek nemcsak egy hét óta mutatkoznak, mint azt a levéliró közli, hanem már junius eleje óta, csakhogy a kikelt állatkák, parányiságuknál fogva, alig ötlenek az ember szemébe. Már junius óta élősködnek ezek a lombon s azóta már többször meg is vedlettek s most, hogy az idő őszre fordult s a lomb lehullófélben van, a kis pajzstetvek is lejebb huzódnak és ellepik a galyakat, az ágak alsó részét, sőt a törzset magát is, hogy téli szállásukat keressék. Ép ebben az időpontban vagyunk most a beküldött rovarokkal is, az egész doboz, levél és pakkoló papiros csak ugy hemzseg a szerteszét vándorló apró pajzstetvektől. Legnagyobb számban azonban a vékonyabb galyakon láthatók.

E pajzstetvek most nemsokára megkezdik téli álmukat és ilyen állapotban maradnak a tavaszi felébredésig. A jövő ev április havának vége felé megvedlenek utoljára, május első napjaiban párzanak. A nőstény aztán maga alá rakja petéit — körülbelül 3000-t! — háta feldomborodik, majd a testét boritó hártya oda tapad a petékhez s az anya maga pedig elpusztul. E élgömbidomu pajzs tehát az elhalt nősténynek elszáradt bőre. A nőstény szárnyatlan. — A him kisebb korában semmiben sem különbözik a nősténytől: akkor még egyforma pajzsuk van. Tavaszszal azonban a him-állatocskák *nimfákká* válnak és ezeknél láthatók már a szárnytokok is. A nimfát is egy finom pajzs boritja, mely alatt aztán az négyszer megvedlik és április vége felé kirepül.

E pajzstetvek az által okoznak károkat, hogy kis szipókájukat belemélyesztik a növény élősejtjei közé és kiszivják a tápláló nedvét, ilyen megtámadott fa későbben levelesedik meg, mint az rendesen szokott s a vékonyabb hajtások el is száradnak, egész fákat azonban a pajzstetük sehol sem tesznek tönkre. Azok nagymérvü elszaporodása csakugyan hátrányos a fa fejlődésére, az akáczfa maga azonban sokkal szivósabb, mintsem hogy e támadás miatt teljesen elpusztulna. A teljes pusztulás oka legtöbbször a talajban, az ültetésnél használt rossz anyagban keresendő vagy esetleg más okban.

A mi a védekezést illeti, az csak az állatok gyéritésére szoritkozhatik, mely abból áll, hogy az igen ellepett galyakat, ágakat es esetleg fákat eltávolitsuk és pedig akkor, mikor az állat teljes nyugalomban van, tehát szilárdan vannak oda tapadva a fához, a mi április második feleben szokott lenni. Az igy levágott fát okvetetlenül el kell égetni. Próbát lehetne tenni a fakátrányolajjal is, ezzel bekenve az ellepett galyakat, a pajzstetü bizonyára elpusztulna. Óvatosan kell azonban eljárni a vékonyabb hajtásokkal, mert kérdés még, hogy nem árt-e ezeknek a fakátrány-olaj?

Ujabb telepitésnél azonban a baj kikerülése végett czélszerü, hogy csak az akáczfa természetének megfelelő talajt válaszszunk és másodszor, hogy csak pajzstetü-mentes csemetéket (nem dugványt!) használjuk. [1]

Vegyesek.

Mai számunk tartalma:

A földmivelési költségvetésünk 1892-re B. K. — Tudomány és élet. ifj. Paikert Alajos. — Közlemények az orsz. magy. gazd. egylet köréből. — Takarmány-kamrák tervezése és berendezése. Dr. Szilágyi Gyula. — A czukorrépa szedéséről Dr. Szilassi Jákó. — Tudósitások: Nógrád, Berczel. Eger, Pécs vidéke, Békés-Csaba. — Olcsó székely munkások — Tök répa helyett. — Taraczkirtás. — Akáczfa pajzstetüje. — Vegyesek. — Kereskedelem és tőzsde. — Állatvásárok. — A budapesti élelmi piacz jegyzései.

Személyi hirek.

Chaplin angol földmivelési miniszter, mint *gróf Festetics Tasziló* vendége, legközelebb meg fogja tekinteni a keszthelyi gazd. tanintézetet. — *Fesztl Adolf* országgyülési képviselő 98,000 frtért vette bérbe a herczeg Esterházy-féle *sütöri* uradalmat, melyet eddig *Salymossy László* birt bérben évi 70,000 frtért. — *Meczner Gyula* a beregi ármentesitő társulat kormánybiztosa lemondott állásáról. — *Czeisler Adolf* alberti-irsai földbirtokos eljegyezte *Steiner Márton* földbirtokos leányát Jászkerekegyházáról.

[1] L. erről többet dr. Horváth Géza kimeritő czikkében («Az akáczfa pajzstetvéről») a m. tud. Akadémia «Mathem. és Term.-tudományi Értesitő»-jének IX. köt. p. 155—164.

Kivonat a hivatalos lapból.

A «Földmivelési Értesitő» legutóbbi száma a következő olvasóinkat érdeklő közléseket tartalmazza: **Kinevezések.** dr. *Végh Jenő* egri lakost, az egri szőlészeti és kertészeti tanfolyam felügyelő-bizottság tagjává. — **Kedvezmények** mezőgazdasági szeszgyárak részére: *Ambrus Albert* és neje *Szotyory Mária*, *Tóth István* kézdivásárhelyi lakosoknak. — **Filloxera-zár** alá helyezett községek: *Szabolcs* megyében: Tisza-Bűd, Tisza-Lök, Tisza-Eszlár, Rakamaz; *Bács-Bodrogh:* Ó-Sové, Ó-Sziváez; *Abauj-Torna:* Radvány. *Veszprém*, Ugod, Bakony-Ság, Pápa-Kovácsi, Döbrente, Szent-Iván, Vanyola, Lovász-Patona. *Tolna*, Döbrököz, Lápafő, Nak, Várong, Agárd, Alsó-Nyék, Báta, Pilis, Görbő-Belécska, Némedi, Mucsfa, Baletincza. *Abauj-Torna*, Árka, Korlát, Vizsoly, Hernád-Szent-András, Becskeháza, Komjáti. — **Eladó állatok és termények.** *Az állami gazdasági akadémiánál*, tanintézeteknél, földmives-iskoláknál és a tordai bikanevelő telepen, f. é. szeptember végén különböző állatok és termények adatnak el. — **Pályázat.** A *diósgyőri* koronauradalomban különböző *haszonfának* tövön való eladása és a hozzá tartozó *vizifürész* haszonbérbe adása tárgyában, okt. 23-án Soóváron nyilvános árverés fog tartatni. — **Állategészségügy.** *Lépfene*, 187 község, 217 udvar, 12 k. 12 u. több. *Veszettség*. 43 k. 49 u. több 4 k. 4 u. *Takonykór és bőrféreg* 137 k. 193 u. több 2 k. kevesebb 2 u. *Ragadós száj- és körömfájás* 407 k. 3045 u. több 30 k. 395 u. *Himlő* 11 k. 11 u. több 3 k. 3 u. *Ivarbetegség* 1 k. 1 u. *Rühkór* 11 k. 18 u. 4. k. 4 u. *Orbáncz* 251 k. 2238 u. több 2 k. kevesebb 22 k. — **Ragadós tüdőlob** miatt ujonan fertőzöttnek nyilvánitott községek: *Hont*, Németi, *Nógrád*, Málnapatak, *Szepes*, Batizfalva, Leibicz, *Zólyom*, Breznóbánya, Jegenye, Kovácsfalva, Olaszka. *Szórványosan* az egész országban 43 község, 45 udvar, *összesen* tehát 51 k. 121 u., tehát több 1 k. 25 u.

Törvényjavaslat a mezőgazdaságról.

*A már évek óta huzódó mezőrendőri törvényjavaslattal, mely az országos magyar gazdasági egyesület többszörös és részletes tárgyalásából kifolyólag javaslatai után nagyobb arányokban és egész mezőgazdaságot felölelőleg van a földmivelési miniszteriumban elkészités alatt, **Kovácsy** miniszteri osztálytanácsos foglalkozik. Az uj javaslat felöleli nemcsak tulajdonkép a mezőrendőrséghez tartozó ügyeket, a kártéritéseket, a szabad gazdálkodásra vonatkozó intézkedéseket stb. stb.. ki fog terjeszkedni a mezőgazdasági **érdekképviselet rendezésének kérdésére** is. A szövetségbe lépett gazdasági egyesületnek folyó évi november, esetleg deczember hóban megtartandó nagy-gyülése is foglalkozni fog az érdekképviselet rendezésével, mint előre várható abban az irányban, hogy az érdekképviselet a **meglevő gazdasági egyesületek alapján, de azoknak egyöntetü szervezése és országos összeköttetésbe hozatalával létesüljön.***

Egyesületi élet.

A deési gyümölcs, szőlő és konyhakertészeti kiállitás folyó hó 4-én nyilt meg *Voith Gergely* elnöklete alatt. A kiállitás felolvasásokkal és gyümölcs-meghatározásokkal volt összekötve *Ritter Gusztáv*, *Szentmihályi Lajos*, *Kosinszky Viktor*, *Morágyi István* és *Szász Lajos* szakértők közbenjöttével. A kiállitáson 70 kiállitó vett részt, bemutatva *Szolnok-Doboka* megyének előrehaladott gyümölcstermelését.

Szilágy-Csehben méhészeti szövetkezet alakult egyelőre 30 taggal 50 frt befizetés mellett. A szövetkezet czélja az okszerü méhtenyésztés s különösen annak ismertetése, terjesztése és felvirágoztatása.

Szövetkezeti ügyek.

Uj raktárszövetkezet Szegeden. A kereskedelmi miniszter kezdeményezésére alakuló ipari raktárszövetkezetek mind nagyobb mérvben terjednek. Csak legutóbb adtunk hirt a *Nagy-Szebenben* alakult raktárszövetkezetről; most értesülünk, hogy *Szegeden* faipari raktárszövetkezet alakult meg. Elnökké *Bischof Imrét*, alelnökké *Várady Józsefet* választották.

Meghivó.

A magyar gazdák hadseregellátási szövetkezetének igazgatósága f. évi okt. hó 15-én, csütörtökön d. u. 3 órakor ülést tart, melyre az igazgatóság és felügyelőbizottság t. tagjai ezennel meghivatnak.

Tárgyak:

1. A szövetkezet évi mérlegének megállapitása.
2. A szövetkezet beolvasztása a „Mezőgazdák Szövetkezetébe.“
3. A „Mezőgazdák Szövetkezete“ alapitásának előleges megbeszélése.

Meghivó.

A **„Mezőgazdák Szövetkezete“** f. évi október hó 15-én, csütörtökön d. u. 5 órakor tartja *alakuló közgyülését* a „Köztelken,“ melyre a szövetkezetbe eddig üzletrészeket jegyzett urak ezennel meghivatnak.

Napirend:

1. A megalakulás kimondása.
2. Az alapszabályok végleges megállapitása.
4. Igazgatóság és felügyelő-bizottság megválasztása.
3. Intézkedés a hadseregellátási szövetkezet ügyeinek átvételére nézve.

Budapest, 1891. október hó 7.

Az előkészitő bizottság:

Gr. Andrássy Aladár, Gr. Széchényi Imre, Tolnai Lajos, Reusz Henrik, Brüll Mór, Beniczky Gábor, Gr. Dessewffy Aurél, Adler Mór, Forster Géza, Baranyay István, Baross Károly.

Rizstermelésünk.

Nagy-Zakon 130 holdon eszközölt rizstermelési kisérletek sikerültek. A termés kis holdankint 109 s igy a bruttó bevétel körülbelül 300 frt értéket képvisel. A csanádi püspöki uradalom *lele* és *kopáncsi* gazdaságában 500 holdon terveznek jövőre rizstermelest. Az arad-csanádi öntöző-csatorna kiépitésénél, miután nagy területek tétetnek alkalmassá a rizstermelésre, a mennyire az előleges tervekről következtetni lehet, a kulturmérnökség ez uj alkotása a magyar rizstermelést is nagyban mozditja elő.

Kiállitások és versenyek.

A magyar tattersall-egylet f. hó 12-én fényesen sikerült ügetőversenyt rendezett Dunakeszen át Váczra s onnan Czinkotán át vissza, mely ut 101·5 klt. tesz ki. A versenyt nagy számu érdeklődő s előkelő sportközönség nézte végig. Hat négyesfogat, az első 11 óra 50 perczkor indult, utánna öt-öt percznyi időközönkint a többi. Elsőnek Károlyi László gróf általa hajtott fogata futott be 4 óra 58 percz alatt, sajnos azonban, hogy csak két lovon, mert az első pár ló egyike a Ferencz József laktanya előtt kidőlt s igy, noha az erkölcsi diadal e fogaté, dijat mégsem nyerhetett. Utánna Sennyey Pista báró általa hajtott négyese röpült be, 5 óra 14 percz alatt téve meg az utat, noha rudasának utközben kétszer leszakadt a hámfája s közben itatott is. Egy kilométert tehát 3 percz, 5 első. 30 másodpercz alatt tett meg, s az első 4000 frankos dijat nyerte. 17 percczel később Jankovich Elemér négyese érkezett be, s 500 franknyi második dijat nyerte. Az érkezésnél a gyeplős sántán jött be, de általában a lovak jó kondiczióban érkeztek meg. A kondiczió-dijra másnap 13-án vezetik elő a lovakat.

Bécsben f. hó 17–19-ig *nemzetközi ménlókiállitás* tartatik meg, a melyen ugy telivér, mint félvér, mind pedig a tájfajták ménlovai képviselve lesznek.

Állami lóárverések. (*Hembach Gyula* jelentése a «*Köztelek*» részére). Budapesten a «Tattersall» kerepesi uti helyiségeiben október hó 2. és 3-án a m. kir. állami ménesekből származó számfeletti fiatal kanczák és kiselejtezett anyakanczák, október hó 9-én a *mezőhegyesi* ménesből származó heréltek, valamint a méntelepekből kisorolt mének és heréltek árverése tartatott meg, szép számu külföldi, vidéki és helybeli közönség jelenlétében. Első két napon többnyire tenyésztő, több kevesebb magasabb rangu katonatiszttel együtt volt látható, mig október 9-én a heréltek árverésénél a lóavató bizottságok, továbbá számos külföldi és helybeli lókereskedő is vett részt az árverésen. Első két napon az árverésen a mult évihez képest kevesebb élénkség volt tapasztalható, mely nem az anyag minőségének, mint inkább az árverésen egyes külföldi csoportos vásárolók elmaradásának (Románia, Szerbia stb.) tulajdonitható, miért is az idei átlagárak kisebbek a tavaliaknál. Eléretett átlagár: a *kisbéri kanczák* után 988 frt *Mezőhegyesi kanczák* után 769 frt, *bábolnaiak* után 640 *fogarasiak* után 470 frt. Legdrágábban keltek el *Kisbér öcscse 6 1610 frt, Doncaster 11 1130 frton* (vevő Wachendorf lovag Berlin). *Gunnersburg* 3 1530 frt, *Verneuil* 16 1260 frt (vevő Sommer József Krakkó), *Bois Roussel* 4 1490 frt (vevő Fischer Lajos Prága), *Kisbér öcscse 4 1270 frt* (vevő Schindler László München), *71 számu Zárif I 1420* frton (vevő Schnetzer János Kämpfen, Bajorország). A vásárlók közt ott láttuk többek közt herczeg *Montbeliard* Sceyből, Francziaország) 7 db, Steinbrugg Vigier Thun (Schweicz). 6 drb, herczeg *Hohenlohe* Entz, Felső-Ausztria) 4 drb, *Rozsa Béla* Hetény 9 drb, *Mezőgazdasági ipar-részvénytársaság* Kaposvár, (Renner Gusztáv által képviselve) 12 drb. *Leleszi prépostság* (Zemplén megyéből) 6 drb, *Gróf Béldy Tivadar* Bodola (Brassó m.) 5 drb, *Schlauch Lőrincz* N.-Várad 4 drb, *Gróf Csáky Vidor* Szepes-Olaszi 4 drb, *nemeskéri Kis Miklós* Véghles 5 drb, *Grauer Miksa* Csudabala 5 drb, *Lovariskola Bécs* 6 drb, *Foglár Lajos* Kis-Málas 5 drb, *Hauser Lipót* Bécs, *S. F. Berg Berlin*, *Deschán N.* Paris és *Voltman J.* Hannover ókereskedők konzercziuma 30 drb heréltet. *Prager Mátyás* Pisentz (Morvaország). *Lóavató-bizottság* Budapest 6 drb, *Ehrenfels Bernhardt Brun am Wald* (A.-Ausztria) 3 drb, *Foglár Lajos* Mis-Málas 5 drb, *Hertelendy József* Vindornyalak (Zala m.) 4 db, *Kroner Küffner Ernő* M.-Óvár 5 db, *Gajáry Ödön* Kalocsa 3 db. *Pap Móricz* Karczag 3 db, *Grafl Jenő* Poroszló (Heves m.) 3 db, *Apponyi Sándor* Lengyel (Tolna m.), *gr. Teleky László* Gyéres, *Bauer Ottó* Tormás (Sopron m.), *Steinfeld Mihály* Pa-Kis-Mács, *gróf Nemes János* Solt, *Fischer Lajos* Prága, *Beniczky Gábor* Czinkota, *Frohner János* Bécs, *Lyka Emil* Tótszerdahely, *Csorba István* Nemes-Ócsa (Komárom m.) 2—2 dbot vásárolva, továbbá *Ottocska Béla* Sopron-Kövesd, *Dokus Ernő* Legenye-Mihály (Zemplén m.), *br. Süsskind Gottlieb* München, *Zoltán Ernő* Gyöngyös, *gr. Schönfeld Antal* Bécs, *br. Leonhardy* br. Stockerau, *Schumpeter Alajos* Theresienstadt, *Kálnoky Hugó* Bécs, *Hanikyr Ernő* Pozsony, *Pongrácz Oszkár* Marusevetz, *Popiel Vincze* Kovácsháza, *Schluha István* Alsó-Szt.-Iván, *Leutsch Gyula* Pa-Ernyő s még többen 1—1 dbot vásárolva.

Állategészségügy.

A ragadós tüdőlob és a magyar marha. Békés vármegye alispánja a vármegye mult hó 21—24-én megtartott közgyülése elé terjesztett jelentésében az állategészségügyről szólván, azt jelentette. *hogy Szeghalmon a szüz gulyában a ragadós tüdőlob fordult elő.* Eddig még nem hallottuk, hogy a ragadós tüdőlob a magyar marhákat is megtámadta volna. Ez az első eset, mindenesetre szükséges volna, hogy az illetékes körök a békésmegyei alispán jelentésének alapjában utána járnának.

Apró közlemények.

A német-osztrák magyar **méhészek** 36. lübecki *vándorgyülése* elhatározta jövő gyülését *Budapesten* megtartani. — A svéd **czukortermelés** ez idén rendkivül jól sikerült, ép ugy kedvező a *buza-* és *rozstermés* is. — **Simbirsk** orosz tartományból a *zab kivitele eltiltatott.* — Mindenfelől panaszkodnak, hogy a **tavalyi szigoru tél** nagyon *apasztotta a vadállományok* létszámát. Különösen a nyul, fogoly, őz és szarvas szenvedtek sokat a zord idő szigora miatt. Drága lesz a vadpecsenye! — *Az alsó-fehér-körösi* **ármentesitő társulat** mult hó 28-án tartotta közgyülését. A müszaki ártérfejlesztési munkálatok ellen közel 500 felebbezés adatott be. — **Petrovoszello** bácsmegyei községnek jövő evi költségvetése 30,000 frt többletet tüntet fel. Persze nincsen községi adó. — *A vallás és közoktatásügyi miniszter* által az ország különböző részein rendezett **női kereskedelmi tanfolyamra,** mint bennünket értesitenek, a beiratkozások folynak és a női tanulók száma örvendetesen szaporodik. — **Kongreszus az élelmi szerek hamisitása ellen.** A bécsi élelmiszer-kiállitás alkalmából a vegyészek és górcsővezők kongreszust tartanak, a mely különösen az élelmiszer hamisitásának felderitését illetőleg van hivatva az eljárásokban megállapodni. A kongreszuson Európa majdnem minden müvelt állama képviselve van és szakkörökben nagy eredményeket várnak a tanácskozásoktól. — Az 1893-ban megnyitandó **chicagói kiállitás** épületei rohamosan épülnek. Igen érdekesnek igérkezik a *tej-termékek csarnoka*, a melyben nemcsak a tejgazdasági czikkek lesznek kiállitva, hanem egyuttal bemutatásra kerülnek a tejnek egyes felhasználási módjai is. Be lesznek mutatva a legjobban tejelő tehénfajok s a tej is, mely e csarnokban fel lesz dolgozva részint vajnak, részint sajtnak; be lesznek mutatva továbbá az idevágó legtökéletesebb gépezetek.

Időjárás.

Hazánkban a légnyomás 57—65 között a hőmérsék 23°-a 0 fölött — 4° a fagypont alatt ingadozik. A hőmérsék ingadozás maximuma 20°. A depreszió jelenleg Angolország fölött van, a légnyomás nyugaton tetemesen alászált s hazánk körülbelül az átmenetet képezi az alacsony és magas légnyomás között. Nálunk többnyire derült és száraz az időjárás, a levegő éjjelenkint érezhetőleg lehült. Éjjeli fagyokat Kolozsvár vidékéről jelentenek. *Keleti szelek mellett részben esőre hajló idő, hőmérsékváltozás nélkül várható.*

Kereskedelem és tőzsde.

Budapesti gabonatőzsde.

Október 13-iki jegyzések 100 kgkint.

Búza			
Tiszavidéki	74—75 kilós..	10.15 — 10.55	3 hóra
—	76—77 » ..	10.35 — 10.90	»
—	78—79 » ..	10.55 — 11.05	»
—	80—81 » ..	10.75 — 11.10	»
Pestvidéki	74—75 » ..	10.15 — 10.55	»
—	76—77 » ..	10.35 — 10.90	»
—	78—79 » ..	10.55 — 11.05	»
—	80—81 » ..	10.75 — 11.10	»
Fehérmegyei	74—75 » ..	10.15 — 10.55	»
—	76—77 » ..	10.35 — 10.90	»
—	78—79 » ..	10.55 — 11.05	»
—	80—81 » ..	10.75 — 11.10	»
Bácskai	77—75 » ..	10.15 — 10.55	»
—	76—77 » ..	10.35 — 10.90	»
—	78—79 » ..	10.55 — 11.05	»
—	80—81 » ..	10.75 — 11.10	»
Bánsági	74—75 » ..	10.15 — 10.55	»
—	76—77 » ..	10.35 — 10.90	»
—	78—79 » ..	10.55 — 11.05	»
—	80—81 » ..	10.75 — 11.10	»
Északmagyarorsz.	74—75 » ..	10.10 — 10.45	»
—	76—77 » ..	10.25 — 10.70	»
—	78—79 » ..	10.45 — 10.95	»
—	80—81 » ..	10.65 — 11.—	»
Rozs		9.20 — 9.75	készp.
Árpa, takarmány		5.85 — 6.25	»
— maláta		7.— — 7.75	»
— sör		7.75 — 9.50	»
Zab		5.75 — 6.25	»
Tengeri		6 — — 6.15	»
Káposzta-repcze		13.— — 14.85	»
Bánsági-repcze		12.50 — 14.—	»
Vadrepcze		6.50 — 7.50	»
Lenmag		10.75 — 11.75	»
Kendermag		9.— — 10.—	»
Lencse		8.— — 16.—	»
Borsó		8.— — 9.—	»
Bab, fehér nagyszemü		6.75 — 7.50	»
— » törpe		8 — — 8.25	»
— barna		7.75 — 8 —	»
Köles		5.50 — 5.90	»
Bükköny		6.— — 6.50	»
Vöröshere		50.— — 60.—	»
Luczerna		40.— — 50.—	»
Esparsette		12.— — 13.—	»
Mohar		5.50 — 6.—	»
Mák, kék		33.— — 35.—	»
— szürke		29 — — 31.—	»
Köménymag		17.— — 18.—	»

(A. A.) **Budapesti gabonatőzsde** október 12-én. Ez alkalommal tulajdonképpen csak egy napról, a mult szombatról adhatunk jelentést, miután a mai zsidó ünnep következtében a tőzsdén az üzlet szünetelt. De annál örömestebb teszszük, mert a **buzaüzlet** határozott szilárdulásáról és az árak emelkedéséről adhatunk hirt. Malmainknak multkor jelentett vételkedve nem veszitett intenzivitásban, vagy 40,000 q-t vettek 5 - 10 krral magasabb árakon, pedig elég bőséges volt a kinálat. Uszó hajórakományokat, ugy belföldi, mint külföldi buzákat előszeretettel vettek, a mi azt bizonyitja, hogy későbbi időkre akarják készleteiket biztositani. Volt is üzletük a lefolyt héten; a belföld jó vételkedvet tanusitott a magasabb számok iránt, a mi aztán arra birta a malmokat, hogy a finomabb liszt árát mérsékeljék, a minek következtében Angolországgal is lehetségessé vált az oly rég szünetelő összeköttetés. Nagyon hozzájárult a buzaárak emelkedéséhez a folyó októberi határidő rohamos emelkedése. A *contremine* szorultsága folyton nő, a *hausse*-párt átvesz minden felmondott kötést, hajtja az árakat, ugy hogy a különbség a folyó év tavaszi határidő között 13–14 krra redukálódott. A mult heti buzaforgalom 250,000 q-ra tehető, a heti hozatal kb. 176,000 q-t tett ki és ebből kb. 15,000 q ment el Budapestről. Az üzlet szilárdulása azonban nemcsak lokális jellegü. A *külföld* piaczai többnyire emelkedő árakat jelentettek. *Anglia*, mely a legmagasabb áraknál tartózkodó magatartást mutatott, hozzáját készletei szaporitásához és *Amerika* nagyobbmérvü vásárlásokat eszközölt, emelkedő árak mellett. *Francziaországban* némileg javultak az árak, de még *Németországban* is, a hol a hausse-párt nem folytathatta machináczióit, valószinüleg financziális nehézségek folytán és megalkudott a baisse-párttal, lényeges áremelkedésről adott hirt. Még mindig az orosz buza kiviteli tilalom kisért és az ettől való félelmet csak megerősiti az orosz kormány legujabb rendelete, melylyel a *repczepogácsa* kivitelét megtiltotta. Arról is beszéltek, hogy német malmokhoz Oroszországból kérdést intéztek rozsliszt szállitása iránt és igy azon eshetőség előtt állunk, hogy a gabonatermő Oroszország fog importálni ez idén gabonaterményeket. Mindez elég ok arra nézve, hogy bizhatunk a gabnaárak további emelkedésében, a mihez hozzájárul legalább nálunk és a Balkán-államokban a hosszu szárazság és csakugyan mindenütt nagy tartózkodást tanusitanak a termelők. Tán jöhet megint egy kis reakczió, de az tartós nem lehet.

A **rozs**-üzlet irányzata párhuzamosan haladt a buzáéval. A kereslet tartósan élénk, árak szilárdak, utolsó jelentésünk óta nem változtak.

Az **árpa**-üzlet némileg javult. *Takarmányárut* jobban kerestek. *Középfajtáju* árpák közül még mindig csak a *dunántuliak* örvendenek valamire való keresletnek.

Tengeriről, **zab**ról csak a multkor mondottakat ismételhetnők.

A **repcze** némileg szilárdult a nagy szárazság következtében. Gyárak ugyan tartózkodók, de azért a tulajdonosok fölemelték követeléseiket. Jövő évben szállitandó árut 13.35 frtjával kötöttek.

Egyéb magvakban korlátolt volt a forgalom, változatlan irányzat és árak mellett.

(A. A.) **Budapesti gabonatőzsde,** október 13-án. Külön utakon járunk Az effektiv **buza** ára megint 5–10 krral emelkedett, ép ugy a határidők is, daczára hogy *Amerikából* olcsóbb jegyzéseket jelentettek. Nemcsak a malmok, de magányosok is derekasan vásároltak, kb. 45000 q. ment ki a piaczból, a határidőüzletben pedig a *contremine* fedezései emelik az árakat, a kinálat eléggé bőséges volt; egynehány oláh és szerb hajórakomány is került eladásra. A New-Yorkból érkezett ama hir, mely szerint *Németország* és az *Egyesült-Államok* közt oly szerződés köttetett volna, mely vámmentességet biztosit az amerikai gabonának, nem talált hivőkre és nem is birt hatással az üzletre. Lehetetlennek tartják, hogy most, mikor a köztünk és Németország közti vámszerződes még megvitatva sincs a parlamentek által, Németország ilyen, a magyar produkczionak káros szerződést köthessen. Határidőket jegyezik délben: őszre 10.77—79, tavaszra 10.88-90. — **Rozs** emelkedő irányzatot követ. Meglehetős volt a forgalom, finom áruért 9.75 frtot kérnek. **Egyéb gabnanemüekben** változatlan a hangulat, valamint az árak is, csak **repcze**, jövő évre emelkedett és 13.59–60 frton jegyezik.

Bécsi gabonatőzsde október hó 12-én (a «Magyar Agricola» jelentése a «*Köztelek*» részére) Utolsó jelentésünk óta a gabonaárak a határidőüzlet szilárd irányzata mellett állandósultak, noha az effektiv üzlet még sok kivánni valót hagy hátra. Kis malmok waggon számra vásároltak 77½ bánáti **buzát** bécsi vasuthoz szállitva 11·10–11·13 frton. A nagy malmok közül a bécsi hengermalom mintegy 8000 mm buzát, ebből 4000-et Ercsiből vásárolt, a többiek silányabb minőségüért 11·00—11·15 frtot fizettek. A molnárok és sütők malma 900 mm. Jászberényi 75½ kgos buzát három hóra 10·75 forinton. Csehország részére pedig szombathelyi 76 kgos buzát szintén 3 hóra 10·60 frton a bécsi vasutállomásra szállitva vásároltak. A **rozs**-üzlet lanyha, magyar árut 9·90/95, marchfeldit 10·10 frton kináltak. Az **árpa**-üzlet meglehetős élénk volt. Idevaló maláta- és sörgyárosok, kik silányabb árut is mindenkor hajlandóak megvenni Bécsbe szállitva 7 frton, felső Ausztria Salzburg és Tirol részére jobb minőségüt 8—8·70 frton vásároltak ugyancsak ab Bécs. A **tengeri** ugy készáru mint szállitásra keresett. A déli vasut állomásaihoz szállitva, 5 frtlal a bánátit 4·80, felső magyarországit 5—5.20 frttal fizetik. New-Yorkban a raktárkészlet 28 millió bushel, mig 1890-ben 14, 1889-ben pedig 17 millió volt.

Bécsi gabonatőzsde október 13. (A „*Köztelek*“ ered. távirata.) Buza tavaszra 11.15, rozs 10.56, zab 6.50, buza őszre 10.52, rozs 10.25, zab 6.48, kukoricza 6.10.

Határidők árfolyama Budapesten.

	okt. 9. legalsó	okt. 9. legmag.	okt 10. legalsó	okt 10. legmag.	Okt. 12. legalsó	Okt. 12. legmag.
Búza						
1891. szept. okt.-re	10.44	10.56	10.57	10.71	—	—
1892 márcz. ápr.-ra	10.65	10.71	10.73	10.84	—	—
Tengeri						
1892. május-junius	5.61	5.65	5.64	5.71	—	—
Zab						
1891. szept.-okt.-re	6.02	6.07	6.04	6.08	—	—
1892. márcz.-ápr.-ra	6.10	6.14	6.11	6.15	—	—
Káposztarepcze						
1892. aug.-szept.-re	13.20	13.30	13·30	13.40	—	—

Határidők árfolyama a külföldi gabonatőzsdéken.

		Okt. 9.	Okt. 10.	Okt. 12.
Bécs. (100 kgrként frtban.)				
Búza	őszre	10.53	10.69	—.—
	tavaszra	10.93	11.09	—.—
Rozs	őszre	10.05	10.98	—.—
—	tavaszra	10.45	10.51	—.—
Zab	őszre	6.45	6.49	—.—
	tavaszra	6.47	6.52	—.—
Tengeri	május-juniusra	6.04	6.09	—.—
Berlin. (1000 kgrként márkában.)				
Búza	okt	225.25	227.25	226.75
	nov-decz	225.25	228.50	228.—
Rozs	okt	235.—	239.—	239.75
—	nov-decz	229.50	233.—	233.75
Zab	okt.	160.25	162.—	162.50
—	nov.-decz.	158.75	161.—	162.—
Páris. (100 kgrként francs-ban.)				
Búza	folyó hóra	26.90	26.80	26.90
—	nov.	27.30	27.30	27.40
—	nov-tól 4 hó	27.90	27.90	27.90
—	első 4 hó	28.60	28.60	28.60
Liszt	folyó hóra	60.75	60.80	61.—
—	nov.	61.30	61.60	61.60
—	nov.-től 4 hó	62.30	62.30	62.50
—	első 4 hó	63.30	63.30	63.60
New-York. (bushal-ként cents-ben.)				
Búza	okt.	106.½	106.½	105.—
—	nov.	106.½	107.½	105.½
—	decz.	107.⅝	108.½	106.½
Tengeri	nov.	60.½	61.½	62.¼

Lisztüzlet. Október 12-én (A «*Köztelek*» eredeti tudósitása.) A lefolyt héten az üzletmenet élénk volt és jelentékeny mennyiségü fehér- és középfajta adatott el a belföldön, főleg Csehországba. De Angolországba is adatott el valami és ugy látszik, mintha az árkülönbözet, mely eddig Angolországgal minden üzletet lehetetlenné tett, nagyrészt eltünt volna, a mennyiben malmaink a finom fajták árát lényegesen mérsékelték.

Malmaink üzemmérséklése is, melyet ugy látszik, már elhatározták, bizonvára hozzá fog járulni a lisztüzlet élénkitéséhez és javulásához. Átlagos árak:

0	1	2	3	4	5	6	7	8
16.20	15.90	15.60	15.30	14.90	14.60	13.70	11.70	7.40

Konczentrált takarmányok. A **korpa**-üzlet állandóan szilárd, ámbár a másod kézből történt eladások folytán valamivel olcsóbban is lehetett venni. Átlagos árak: *finom* 5·25, *durva* 5·15 *rozskorpa* 6·25 frt. **Árpadara** zsákostul: 5·50 6 frt **Malátacsira**: 4.50 5 frt. **Olajpogácsa**: 6·30–6·50 frt.

Az egyes malmok jegyzései:

		Finom korpa	durva korpa	Rozs
Luiza gőzmalom Budapest	10/10	5·40	5·40	—
Erzsébet gőzmalom »	25/9	5·50	5·50	—
Borsod-miskolczi gőzmalom Miskolcz	25/9	5·70	5.40	6·20
Pannonia gőzmalom Temesvár	20/9	5·00	4·80	—
Mümalom Kassa	1/10	5·30	—	5·50
Gőzmalom Szatmár	11/9	5·00	4·60	—
Schmidt és Császár Budapest	2/10	—	—	6·50
Neumann testvérek Arad	1/10	5·40	5	—
Szatmári gőzmalom	3/10	4·60	4·60	—
Nagysárosi mümalom	30/9	5·70	—	5·90
Krieser-féle malom, Soroksár	—	—	—	6.—

Ipartermények. — **Szesz.** Nagymérvü kereslet folytán, ugy belföld mint külföldön árak emelkedtek. Jegyzések: *nyers szesz* nagyban 19.50—20. frt, *finomitott*, adózva 55.75—56.25 frt. — **Kőolaj**, jegyzések: elsőrendü amerikai 21.50 frt, elsőrendü orosz 20 frt, elsőrendü szalon 19.50 frt, 100 kgrként — **Repczeolaj**; az irányzat csendes, 38–39 frton jegyeztetik.

Élelmiczikkek a budapesti hetivásárokon 1891. október 13-án. (A vásárigazgatóság jelentése a «*Köztelek*» részére.)

Hus és husneműek, vad és hal. A husbehozatal és vadvásárt illetőleg a mult hetivásárkor jelentettek érvényesek. *Halvására* a keresletnek a zsidóünnepek miatt előrelátható csökkenése folytán a helybeli halárusok kevés c. 22 q. halkészlettel jelentek meg a mai hetivásáron, mely mennyiségbe egy velenczei halkereskedő által hozott, s a helybeli halászok által megvásárolt mintegy 80 kgr. aprófajta (zompó, kárász, fehér hal, keszege stb.) hal is beszámitatott. A nagybani való eladásnál a kereslet hiánya miatt az üzlet élénktelen, az adás vétel nehézkesen bonyolitatott le, mult hetivásári árakhoz képest a kért 2–3 frt engedmény mellett mintegy 9 métermázsa adatott el. Detaileladásnál a kereslet élénkebb vala déli ½11 óráig, a midőn a vásárlás egyszerre teljesen megszünt, árak a detaileladásnál szilárdak maradtak, a halkészlet mintegy ⅔-ada adatott el.

Gyümölcs, zöldség és hüvelyesek. Gyümölcs a Ferencz

trichinosisra, melyek közt csak 25 drbon lehetett a bajt megállapitani. — Valószinűnek tartják, hogy **Bismarck** herczeg a német parlamentben fel fog lépni a német-magyar-osztrák kereskedelmi szerződések ellen. — A hadügyminiszter elhatározta *Kassán* egy nagyobb **katonai élelmezési telepet** létesiteni. Az uj telep, melynek felépitése 600,000 frtba kerülend. egyike leend a legnagyobbaknak és igen sok nyers termény konczentrálását *Kassára* fogja maga után vonni. — **A budapesti tőzsde tanácsa** közhirré teszi. hogy a magyar kender- és leniparrészvény társaság 200 frttal teljesen befizetett részvényeinek hivatalos tőzsdei árjegyzését ez évi november 12-ik napjától fogva elrendelte. E részvényekből 5 db képez egy tőzsdei tételt. — Angolországban a **tojásokat** kezdik **suly szerint** eladni. — Az **egyesült államok** földmivelésügyi államtitkára 700 millió dollárra becsüli az egyesült államok mezőgazdasági terményeiből származó *többletet.* — A **borgói vadászatok** megkezdődtek. A társaság eddig két medvét és egy farkast hozott teritékre. — **Iglón** nov. 9-én tartották meg a felsőmagyarországi *erdőpolgárság* közgyülését. — **Ausztria czukortermelése** október havában 1.220,598 mm. nyersczukrot és 370,000 fogyasztási czukrot tett ki. — A launi (Csehország) nagy czukorgyár **elégett.** — A **Ferencz-csatorna** bácsföldvári zsilipe elkészülvén, átadatott a forgalomnak. — **Arad** városának friss ivóvizzel való ellátása czéljából ártézi kutfurást terveznek.

Időjárás. Az időjárás enyhe jellegét megtartotta, a légsulymérő esett. Az ország legtöbb részében a rég várt eső kisebb-nagyobb csapadék képében megjött, de korántsem annyi, a mennyi kivánatos. *Egyelőre az időjárásban változás nem áll be.*

Külföldre rendelt gabona stb. ömlesztett állapotban való szállitása A folyamatban levő tengeri kivitelre való tekintettel az érdekelt körök figyelmébe ajánltatik, hogy mindennemű gabona, továbbá maláta, hüvelyesek és korpa kivitelének megkönnyitése czéljából a m. kir. államvasutak részéről tett inditvány folytán nevezett áruczikkeknek ömlesztett állapotban való szállitása a *megáruk szállitására berendezett összes németországi és németalföldi állomásokkal való forgalomban megengedtetik.* Az ezen szállitási módra nézve megállapitott közelebbi feltételek a németországi és németalföldi vasutak egyrészt és az osztrák-magyar vasutak között másrészt az áruforgalomra nézve fennálló dijszabás I. részéhez f. év október 1-én megjelent IV. számu pótlékban foglaltatnak. *Svájczba* rendelt ilynemü szállitmányok azonban jelenleg csak a következő állomásokra szállithatók u. m. Rorschach és Romanshorn svájczi állomásokra, továbbá Buchs átm. Bregenz átm. és Lindau átm. állomásokra. Az emlitett állomásokkal való forgalomban e tekintetben fennálló közelebbi határozmányok az osztr.-magyar-svájczi kötelékí dijszabás III. része 2. sz. füzetéhez f. év november 1-jén életbelépett I. számu pótlékban foglaltatnak. Ezen szállitásmódra a m. kir. államvasutak már régebben megfelelő számu kocsikat rendeztek be, ujabb időben 15 t. hordképességgel biró ily kocsik is bocsáthatók rendelkezésre.

Fekbérfelemelés a nyugot pályaudvaron. A m. kir. államvasutak igazgatóságától vett értesités szerint a Budapest nyugoti pályaudvaron beállott árutorlódás megszüntetése érdekében az üzletszabályzat 60. §-ban gyökerező jog alapján a nevezett pályaudvaron leadásra kerülő mindazon küldeményekre nézve, melyek fedett helyen való tározást igényelnek, f. év november hó 10-től kezdődőleg további intézkedésig a fekbér a dijszabásszerü illeték kétszeresére emeltetik.

Közvetlen forgalom Ausztria-Magyarország, Szerbia, Bulgária és Törökország között. Az Ausztria-Magyarország, Szerbia, Bulgária és Törökország közötti közvetlen áruforgalomban 1891. évi május hó 1-jével kiadott II. sz. dijszabási füzethez f. évi deczember hó 1-jével az 1. sz. pótlék lép érvénybe. Ezen pótlék tartalma a következő: 1. Uj szállitási határidő-pótlékok a szerb államvasutakon. 2. Uj állomások felvétele *Budapest-Ferenczváros marhavásár* élőállatokra, *Temesvár-Józsefváros és Gyárváros* bor, pálinka, szesz és boreczetre, *Nagyszeben* vasra stb. *Alvincz és Brassó* papirra, *Turócz-Szt.-Márton* butorra és butoralkatrészekre és *Brassó* kötélverő árukra. 3. Dijtétel leszállitásokat Dugaresa, Fiume, Fuzine és Zágrábra nézve. 4. Dijtétel-helyesbitéseket. 5. A kilométer-mutató kiegészitését, és 6. Nyomdahibák helyesbitését. Ezen pótlék egyes példányai a kötelékí pályáknál és a főbb állomásokon 10 krért megszerezhetők.

A magyar kir. államvasutak igazgatóságától vett értesités szerint f. évi nov. hó 15-étől kezdve a Czegléd—Kecskemét közt közlekedő 303/304 sz. helyi személyvonatok Félegyházáig továbbvezettetnek, illetve onnan fognak indittatni. A 303. sz. helyi személyvonat Kecskemétről esti 7 óra 30 p.-kor indul és Félegyházára esti 8 óra 11 p.-kor érkezik; a 304. sz. helyi személyvonat Félegyházáról reggel 3 óra 55 p.-kor indul és Kecskemétre reggel 4 óra 45 p.-kor érkezik.

A magy. kir. államvasutak igazgatóságától vett értesités szerint a debreczen-bed-szent-mihályi h. é vasuton a Bed-Szent-Mihályról d. u. 3 órakor induló és Debreczenbe este 6 óra 5 perczkor érkező 3113. sz., valamint a Debreczenből reggel 5 óra 48 perczkor induló és Bed-Szent-Mihályra d. e. 8 óra 44 perczkor érkező 3114. sz., jelenleg csak hetenként 3-szor közlekedő vegyes vonatok f. évi november 15-től kezdve naponként fognak közlekedni.

Keletnémet-osztrák-magyar vasuti kötelék. Az 1891. okt. 15-től érvényes II. rész 2. füzet és annak függelékéhez helyesbitési lap jelent meg, mely a közvetlen dijtételeknek részbeni emelését és csökkenését tartalmazza.

Kereskedelem és tőzsde.

Budapesti gabonatőzsde.

November 13-iki jegyzések 100 kgkint.

Búza				
Tiszavidéki	74—75 kilós..	10.65 — 11.10	3 hóra
—	76—77 » ..	10.90 — 11.45	»
—	78—79 » ..	11 20 — 11.60	»
—	80—81 » ..	11.45 — 11.65	»
Pestvidéki	74—75 » ..	10.65 — 11.10	»
—	76—77 » ..	10.90 — 11.45	»
—	78—79 » ..	11.20 — 11 60	»
—	80—81 » ..	11.45 — 11.65	»
Fehérmegyei	74—75 » ..	10.65 — 11.10	»
—	76—77 » ..	10.90 — 11.45	»
—	78—79 » ..	11.20 — 11.60	»
—	80—81 » ..	11.45 — 11.65	»
Bácskai	77—75 » ..	10.65 — 11.10	»
—	76—77 » ..	10.90 — 11.45	»
—	78—79 » ..	11.20 — 11.60	»
—	80—81 » ..	11.45 — 11.65	»
Bánsági	74—75 » ..	10.65 — 11 10	»
—	76—77 » ..	10.90 — 11.45	»
—	78—79 » ..	11.20 — 11.60	»
—	80—81 » ..	11.45 — 11 65	»
Északmagyarorsz.	74—75 » ..	10.60 — 11.—	»
—	76—77 » ..	10.80 — 11 35	»
—	78—79 » ..	11.10 — 11.50	»
—	80—81 » ..	11.35 — 11.55	»
Rozs		10.20 — 10.65	készp.
Árpa, takarmány		6.30 — 6.65	»
— maláta		7.— — 8.—	»
— sör		7.75 — 9.25	»
Zab		6.30 — 6.65	»
Tengeri ó		6.65 — 6.75	»
» uj		5 85 — 6.—	»
Káposzta-repcze		13.— — 15.—	»
Bánsági-repcze		12.50 — 14.25	»
Vadrepcze		7.— — 7.75	»
Lenmag		10.75 — 11.75	»
Kendermag		9.50 — 10.25	»
Lencse		9.— — 18.—	»
Borsó		9.— — 10.—	»
Bab, fehér nagyszemü		6.75 — 7.50	»
— » törpe		8.— — 8 50	»
— barna		7.50 — 8.—	»
Köles		5 50 — 6.—	»
Bükköny		6 — — 6.50	»
Vöröshere		50.— — 61.—	»
Luczerna		42.— — 50.—	»
Esparsette		11 50 — 12.—	»
Mohar		6.— — 6.75	»
Mák, kék		32.— — 34.—	»
— szürke		29.— — 31.—	»
Köménymag		18.— — 19.—	»

(A. A.) **Budapesti gabonatőzsde,** november 12-én. A **buza**-üzletben, különösen *készáruban*, lanyha irányzat uralkodik. Az esős és lanyha időjárás már egy pár nap óta eltart, a mi természetesen a jövő termésre nézve jobb kilátásokat nyit és valószinüvé teszi, hogy a Duna alacsony vizállása folytán megakadt sok hajó még fel fog érkezhetni Budapestre. Malmaink ezen uszó rakományokból sokat előre vettek és igy bevásárlásaiknál tartózkodóbbak és csak alacsonyabb árakat igérnek. Tegnap kb. csak 10,000 q t vettek és le is szoritották az árakat 10 krral. Ma a forgalom kb 20,000 q-t tett ki és árak nem változtak, de a hangulat megmaradt lanyhának. Tulajdonosok malmok e tartózkodásával szemben szintén tartózkodók és inkább várnak az eladással, mert nem biznak abban, hogy a később olcsóbb áron pótolhatnák vidéken eladásaikat. A lefolyt 2—3 nap határidőüzlete azonban ettől eltérő képet nyujt. Eleinte szintén csökkenő irányzatot követett, általános bátortalanság közepette 11·27-re esett a tavaszi buza ára, de hirtelen — főleg azon hirre, hogy az orosz kiviteli tilalom már pár nap mulva várható — változott a hangulat és a hausse-isták forszirozott vételeikkel a tegnapi nap folyamán, majdnem 30 krral hajtották fel a buza árát. Ma némileg esett ugyan az árfolyam, de azért a szilárdabb hangulat ujra meg ujra felszinre kerül. A *külföldi tőzsdéken* sem volt egyöntetü és határozott irányu az üzlet menete a lefolyt napokban. A mit az orosz kiviteli tilalom hire egy irányban létrehozott, annyit változtatott más irányban a készletek és hozatalok folytonos nagyobbodása. *Amerikában* a visible supply megint 2.740,000 bushellel növekedett és kitesz 38.972,000-t, a tavalyi megfelelő időszaki 22.700,000 bushellel szemben. És ez annál is inkább tekintetbe veendő, hogy a kivitel onnan szintén folyton nagy. A nyugateurópai piaczokon a készleteket nagyobbitják és főleg *Francziaországban* annyi a külföldi buza, hogy raktárhiánynyal küzködnek. De azért árak csak keveset változtak, mert mindenütt megvan a további emelkedésben való hit. Főleg a termelők tartózkodnak az eladásoktól ugyszólván Európa összes országaiban.

A **rozs**-üzletben is csendesült némileg a hangulat. Eladók hajlandóbbak voltak a vevőkkel szemben és kivált alárendelt minőségü olcsóbbodott vagy 10 krral. *Aszódon* eladatott 10·40 frtjával.

Árpa. *Takarmányáruban* kevés a forgalom, árak nem változtak. *Középfajok* iránt azonban a minap jelzett érdeklődés ténynyé vált és a forgalom nagyobb arányokat öltött. Tiszavidéki állomásokon kelt el nehány tétel, ugy *Orosházán* jó minőségü szép áru 6·40 frtjával. Kivitel számára vették.

Tengeri határozottan ellanyhult. A kivitel tartózkodóbb, miután az hirlik, hogy a Németországba irányitott uj áru rosszul, azaz melegen érkezett oda, a mi természetesen elrettenti a vevőket. Helyben is olcsóbban kelt el, 5·95-ön.

Zab szintén olcsóbbodott vagy 5 krral. A kinálat oly nagy, hogy a fogyasztás szükségleteit könnyen fedezheti.

Repczében gyenge a forgalom, kisebb tételekre szoritkozott. Árak névleg nem változtak.

(A. A.) **Budapesti gabonatőzsde** november 13-án. A *buza*-üzletben az árcsökkenés további folytását találta, a mennyiben árak kb 10 krral estek. Gyenge kinálattal gyenge vételkedv állott szemben, a forgalom kitett kb 15,000 q-t. A *tavaszi határidő* is lanyha irányzatot követett, délkor 11 44—46 frton jegyeztetik. **Rozs, tengeri, zab** tegnaphoz képest nem változtak, a hangulat mindamelett némileg lanyhább. **Árpák** közül a középminőségekben volt forgalom az állomásokon, jobb áruért a tiszavidéki állomásokon 6 50—7 frtot adnának. Délkor jegyez: *tengeri* máj.-jun.-ra 6·32—34, *zab* tavaszra 6·68—70, *káposzta-repcze* aug.-szept.-re 14 50—60 frtot.

Bécsi gabonatőzsde november 13 (A «*Köztelek*» eredeti távirata.) Buza 11·77. Rozs 11·36, tengeri 6·64. Zab 7·12 az effektif üzlet szilárd.

Határidők árfolyama Budapesten.

	nov. 10.		nov. 11.		nov. 12	
	legalacs.	legmag.	legalacs.	legmag.	legalacs.	legmag.
Búza 1892 márcz.-ápr.-ra	11.37	11.60	11.27	11.56	11.44	11.55
Tengeri 1892. május-junius	6.25	6.40	6.23	6 38	6.28	6.37
Zab 1892. márcz.-ápr.-ra	6.62	6.77	6.57	6.76	6.68	6 77
Káposztarepcze 1892. aug-szep.-re	14.25	14.40	14.20	14.35	14.35	14 55

Határidők árfolyama a külföldi gabonatőzsdéken.

		nov. 10.	nov. 11.	nov. 12.
Bécs. (100 kgrként frtban.)				
Búza	tavaszra	11.67	11.82	11.78
Rozs	»	11.20	11.35	11.36
Zab	»	7.05	7.18	7.12
Tengeri	május-juniusra	6.67	6.78	6.72
Berlin. (1000 kgrként márkában.)				
Búza	nov.-decz.	235.—	236.25	236.50
—	ápr.-máj.	236.75	238.—	238.—
Rozs	nov.-decz.	240.50	242.75	243.—
—	ápr.-máj.	238.50	239.75	240.10
Zab	nov.-decz.	172.—	173.—	171.75
—	ápr.-máj.	179.75	180.50	179.50
Páris. (100 kgrként francs-ban.)				
Búza	folyó hóra	27.80	27.40	27.60
—	decz.	28.10	27.60	28.—
—	első 4 hó	28.80	28.50	28.80
—	márcz.-tól 4 hó	29.30	29.90	29.40
Liszt	folyó hóra	61.50	60.75	61.10
—	decz.	62.—	61.10	61.75
—	első 4 hó	63.50	62.75	63.50
—	márcz.-tól 4 hó	63.90	63.40	64.10
New-York. (bushel-ként cents-ben.)				
Búza	nov.	105.7/8	106.3/4	106.7/8
—	decz.	107.3/4	108.1/8	108.1/8
—	jan.	109.1/4	110.—	110.—
Tengeri	nov.	78.—	77.—	76.—

Heremagvak. November 13. (*Haldek Ignácz* czég hetijelentése a «*Köztelek*» részére.) *Vöröshere.* Amerikából beérkezett magasabb árjegyzések következtében vörös herében a kereslet élénkebb lett, mi által nálunk is az árak 1—2 frttal emelkedtek. Piaczunkon a lefolyt héten kbl. 1000 métermázsa került eladásra 50—60 frtjával, minőség szerint 1891. termésü és 45—53 frtjával tavalyi áruért. *Luczerna.* Ezen czikkből is néhány 100 métermázsa kelt el. Eladatott 1891-iki áru 42—45$^1/_2$ frton, 1890-iki áru 40—44 frton.

Gyapju-üzlet. November 13. (*Altschuhl és Társa* tudósitása a «*Köztelek*» részére.) Mult heti jelentésünkben leirtuk a Lipót-napi vásár forgalmát és eseményeit, de miután a vásár még folyamatban volt, a részleteket az eladott mennyiségről és az árakról mai jelentésünkben adjuk. A lefolyt vásáron körülbelül 2200 mm. adatott el a következő árakon: Középfinom szövetgyapju 75—85 frt, középminőségü 68—72 frt, fésüsgyapju szállitásra 58—62 frt, hevesmegyei egynyiretü 65—66 frt, némileg hibás 56—57 frt, fehér hegyvidéki tavaszi gyapju 70 frtig, fehér

Szerkesztői üzenetek.

J. Sz. Krasoslavlj. Köszönettel vettük. Hogy beválnak-e, azt ily hirtelen meg nem mondhatjuk, de ha közöltük, ugy csak jőjjön a többi is!

C. L. Bodrog-Olasz. Czikkét köszönettel vettük, alkalmilag közöljük.

P. A. Tura. Pontosan beérkezett. Sietünk közlésével, mig aktuális.

Cs. S. Magyar-Óvár. Kézhez vettük, a 6. számban jön.

O. P. Boneczodföld S. A. Széjásfalu. Köszönettel vettük, minél előbb felhasználjuk.

M. L. Hali. Kézhez vettük indirekt uton nekünk szóló levelét. Köszönjük a figyelmeztetést, de tessék elhinni, hogy már eddig is éltünk vele. Egyet azonban meg kell engednie, és ez az, hogy azt a gazdát, a ki egy vidék viszonyait ismeri, ugyanarról a vidékről sok oly megfigyelés, hir nem érdekli, a mi a másiknak érdekes, hasznos, sőt tanulságos lehet.

Mindazon szives gazdatársunknak, a kik eddig lapunkat tudósitásaikkal felkeresték köszönjük fáradozásait és kérjük a jövőben is. Egy dolognak azonban az eddiginél nagyobb figyelembevételét kérjük és az az **árak jelzése.** Akármit adtak vagy vettek, legyen az gabona, állat, vetőmag stb., tudassák, ha csak egy levelezőlapon is szerkesztőségünkkel. A vidéki tényleges eladások és vételek azok, a melyekből biztos tájékozást nyerhetnek a gazdák az egyes czikkek forgalmáról.

Kiadóhivatali üzenetek.

F. F. Budapest. A lapokat megküldtük és intézkedtünk, hogy ezentul pontosan küldessék.

E. S. Pa-Wenkheim és *M. G. H. Szoboszló.* Az előfizetési dijat vettük és a már megjelent számokat küldtük.

E. L. Győr. Az egyik példányt beszüntettük

R. Pethő-Szinye. A hirdetést beiktattuk.

J. J. Palást. A kis hirdetést mai számunkba felvettük.

K. B. N.-Kanizsa. Az évi előfizetési dijat megkaptuk, lapunkat megindítottuk.

H. J. Kiraneze-Bösény. Vettük N.-Kanizsáról az évi előfizetési dijat. A már megjelent számokat megküldtük.

Az Országos magyar gazd. egyesület tulajdona.

Lapfelügyelő-bizottság: **Gróf Dessewffy Aurél, Dr. Darányi Ignácz, Forster Géza, Kvassay Jenő, Máday Izidor: Rakovszky István** — A szerkesztés- és kiadásért felelős. **Forster Géza.** — Szerkesztéssel megbizva: **Baross Károly.** Társszerkesztő: **Rubinek Gyula.**

Csak mezőgazdák és a szakirodalom terményei, továbbá állást keresők és adók hirdetményei vétetnek fel e kedvezményes rovatban.

KIS HIRDETÉSEK.

Hirdetési ár 15 szóig 30 kr., ezen felül minden szó 2 kr., feltünő betükkel 4 kr Czim közlésénél minden beiktatásnal 30 kr bélyegilleték

Betöltendő állások.

Katonaságtól ment. gyakorlatilag is képzett gazdasági segéd kerestetik. Hali puszta. u. p. Gyömöre. (Győrmegye). Matkovics László.

Kerestetik okleveles gépész, ki az összes mezőgazdasági gépekhez ért és kellő szakképzettséggel bir. — Bizonyitvány-másolatokkal ellátott ajánlatok a Pa.-Csányi Gazdaság Intézőségéhez. Hevesm., Csány, intézendők.

Gazdatiszt kerestetik egy nyolczszázholdas bérlet önálló kezelésére. Ajánlatok «Gazdaiszt» jelige alatt a kiadóhivatalhoz czimzendők.

Állast keresők.

Magyar-óvári gazd. akadémiát jeles sikerrel végzett, katonai kötelezettségének, mint egyéves önkéntes eleget tett fiatal ember, gyakornoki vagy irnoki állást óhajt nagyobb gazdaságban elnyerni Czim **Sz. Gy.** jegy alatt a kiadóhivatalban.

Egy a magyar-óvári gazdasági akadémiát jó sikerrel végzett nőtelen ember, ki több éven át a gyakorlatban müködött, állást keres Ajánlatok **Z.** alatt.

Ispáni állást keres egy 32 éves, nőtlen, a gazdaság minden ágában tapasztalt egyén. — Czim a kiadóhivatalban.

Ispáni állást vállal január 1-től igen szerény dijazás mellett egy közép életkoru, családos, tapasztalt mezei gazda. Felhivás Szirak Nógrád puszta állomásra «Z. D.» jegy alatt intézendő.

Egy a magyar-óvári gazd. akadémiát jól végzett fiatal katonamentes gazda, irnoki vagy gazdasági segédi **állást keres.** Czim **W. L.** jegy alatt a kiadóhivatalban.

Eladó állatok.

Eladó **tenyész kanok,** kisjenői fajta — 10 darab 3 éves, 4 darab 4 éves a arna-mérai uradalomban, (Hevesmegye), vasuti állomása Ludas.

Eladó egy 3$^1/_2$ éves **ménló.** 165 cm. magas, sötét pej, jegytelen, könnyebb jukker, apja Ostreger 4 2, anyja kitünő félvér-kancza. Ára 800 frt Megtekinthető a **concóháti gazdaságban.** U. p. és vasutállomás **Ács,** Komárom megye.

Berkshire-Poland-China-teliver tenyészetéből 8 hetes elválasztott malaczokat, párja 16 frt, szállitja a megrendelő költségére utánvét mellett gróf Forgách Sándor uradalmi intézősége Pethő-Szinyén (u p Boőd Kassa mellett)

Egy pár 16 markos **jukker ló,** világos pej, félvér, jómenő. Ostreger és Ferisbég eladó Ára 800 frt Ajánlatok A. jegy alatt kéretnek a kiadóhivatalba.

Eladó termények.

Lóbab eladó à q 12 frt. — Felvilágositást ad K jegy alatt a kiadóhivatal.

Gyümülcsfák. Magas dereku almafák darabja 30 kr. dtto körtefák drbja 35 kr. ugyszinte magonczok, diszfák, gyümölcsmagvak stb. Részletes árjegyzéket kivánatra küld «Hungaria»-fa iskola (pr. Muraszombat) Vas-Ferenczfalva.

Fajbarombfi leszállitott áron. 60 drb. idei költésü Houdau-tyuk párja ... 5 frt 30 « idei költésü törpe tyuk párja ... 3 frt 30 « idei költésü Peking-kacsa párja ... 7 frt 20 « idei költésü toulousi lúd párja ... 15 frt A gazdasági intézőségnél Csendlakon, pr. Vas-Ferenczfalva.

Tisztavérü angol Yorkshire választó malaczok pja 12 frt. A gazdasági intézőségnél Csendlakon, pr. Vas-Ferenczfalva.

Burgonya nagyobb mennyiségben kerestetik. Czim a kiadóhivatalban.

Paduai fehér (kocsánérő) és **florentini tengeri** a cső közepéről morzsolva, à q 8 frtért eladó 115 sz alatt választ ad a kiadóhivatal.

Gyöngybab, válogatott, magnak eladó — à q 10 frt. Hol? megmondja E. betü alatt a kiadóhivatal.

Riparia sauvage- és portalis-keverek, kitünően gyökerezett szőlővessző eladó, à 1000 drb 40 frt Hol? megmondja B. jegy alatt a kiadóhivatal.

Őszi árpa vetőmagnak napi áron eladó, M jegy alatt megmondja a kiadóhivatal, hogy hol.

Szőlővessző, nemes kadarka és mézes fehér, szavatolt fajtisztaság, épség és 50 cm hosszuságban ezrenként 8 frtért vasutállomásra őszi szállitásra eladó; csomagolás önköltségen számiltatik. Felvilágositást ad L. jegy alatt a kiadóhivatal

Szent Iván rozs és **montagni rozs,** trieurözött, kiváló minőségü vetőmagvál ozás czéljaira, eladó. Hol? megmondja a kiadóhivatal R. jegy alatt.

Élő fák és növények.

Diszcserjék Weigelia, Spirea, Dentia, Juniperus Sabina, Cidonia japonica, Buxus Tamarix, Thuja nagy választékban eladó s kivánatra árjegyzéket küld a kiadóhivatal (C. B.)

Őszi baraczkfa, amerikai és európai legkitünőbb fajokban, darabja 60 és 40 kr. eladó. Kivánatra árjegyzék küldetik. megkeresések K. M. jegy alatt a kiadóhivatalhoz intézendők.

Utakmellé akácz-sorfa, 2 méter magas, száza 20 frt, befásitásra 3—4 éves magonczok, száza 3 forint, ezre 25 frt. Megrendelések intézendők a kiadóhivatalhoz L. alatt.

Argenteuili spárgagyökér, 2 és 3 éves, kapható bármely mennyiségben 100 db. 2 frt 1000 drb. 15 frt. Bővebben értesit C. K jegy alatt a kiadóhivatal

Diszfák Acacia piramidalis, Gömbakácz, Acacia monophilla, tarka levelü juhar, Acer negundó, Bignonia Catalpa, Rhus glabra, Populus Eugenie, Populus piramidalis, Morus Fegyvernekiana (gömb szeder eladó. hol? megmondja G. alatt a kiadó hivatal

40,000 szőlőkaró kerestetik megvételre. akár tavaszi szállitásra. Gömbölyü fenyőfa-karó, erős, 5—6' hosszu. — Ajánlatok e lap kiadóhivatalához küldendők.

Szórvavetőgép, meritőkerekes, 10' széles kereszttengelylyel, Kühne E. gépgyárából; gyári ára 170 frt, csak tiz napig használt, teljesen jó, gazdasági viszonyok miatt 125 frtért eladó. Hol? megmondja «J. J.» jegy alatt a kiadóhivatal

Vadak vétele. Uradalmak és gazdaságok, melyek különféle vadakat állandóan szállitni képesek, kéretnek, hogy ajánlatukat a «**Mezőgazdák Szövetkezeté**»-hez (Budapest, Köztelek) adják be.

Löhnert H.-féle here- és luczernamag hámozó-dob 4$^1/_2$' széles angol gőzcséplőgépbe, a hozzávaló herestákkal együtt, kevéssé használt. beszerzési ár feléért eladó. További felvilágositást nyujt a kiadóhiv

Czukorrépa-termelők figyelmébe ajánljuk Romb y ... ső «A czukorrépa és annak termelése» czimü, gyakorlati irányu és könnyen érthető modorban irt könyvét. Ára 1 frt. Megrendelhető a szerzőnél Zombor ban, vagy Kollár zombor könyvkereskedő utján bármely könyvkereskedésben.

Homokszőlők telepitése Irta **Rácz Sándor.** Ára 1 frt 50 kr.

Baranyai zöld szőlőoltás. Irta **Dezső Miklós.** Ára 30 kr. Kapható a kiadóhivatalban.

TEHENEKET

Felsőinnthali	175 frtért
Alsóinnthali	200 «
Etschthali	230 «

szállitok kocsirakományban, bármely magyarországi vasuti állomáshoz **bérmentesen** szállitva hasas vagy borjas állapotban.

Poland China

és **Yorkshire kan, kocza** és **malaczok** — bármily koru készletben van és legjutányosabban eladók.

PICK OSWALD

tenyész- és haszonállat-üzlet

BUDAPEST, VII. HUSZÁR-UTCZA 10.

Eladó szőlővesszők.

			à 1000 drb
Merlot	500,000 drb	sima	10 frt.
»	150 000 «	gyökeres	15 «
Kis burgundi	200 000 «	sima	8 «
«	50,000 «	gyökeres	12 «
Carbenet	100,000 «	sima	10 «
«	50,000 «	gyökeres	15 «
Oportó	200,000 «	sima	8 «

Megrendelhetők a «Koztelek» kiadóhivatalában.

Gőzszántás.

Mindazon t. gazdák, kik eredeti **Fowler-féle gőzekéinket** vásárolni óhajtják, vagy a gőzszántás előnyeit Fowler-féle legujabb javitott gőzekemozgonyokkal és eszközökkel kibérlés általi használat mellett kipróbálni kivánják, az igen kedvező feltételeket megkeresésükre nálunk azonnal megtudhatják. — Néha használt Fowler-féle gőzekéket is veszünk át ujak szállitása alkalmával, tehát nehány általunk legjobb karba helyezett **használt gőzeke-gépezet** nálunk mindig igen olcsón és pedig osztr. ért. 10.000 frtért rendelkezésre áll.

John Fowler & Co.

Budapesten

V. ker. váczi-körút 76. szám a.

Egeresi gypsz-műtrágya- és vegyi termékek gyára.

KRAMER J.

Ajánlja: pároltt csontliszt, szuperfoszfát, Thomas-salak, egeresi trágyafősz-termékeit szavatolt tartalom mellett. Levelek és megrendelések a központi irodához

Budapest, Dorottya-utcza 9. szám,

intézendők, mely szivesen szolgál felvilágositással is.

SZEGEDI KENDERFONÓ-GYÁR RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG.

Kötéláruk gazdaságok részére.

Istráng, kötőfék, marhakötél, kocsi- és széna-kötél, lóterhelő, ruhaszáritó; továbbá felhuzó-, csiga- és hajtó-kötelek, sodrony-kötelek, kenderszijak, borszűrőzsákok, tömlők.

Kéve-kötő fonalak, finom hosszu kender- és géptisztitó-kócz

válogatott I-ső rendű kenderből **kivételes jutányos áron** kapható, a

Szegedi kenderfonó-gyár részvény-társaságnál.

A bécsi 1890. évi mezőgazdasági és erdészeti kiállitáson a nagy diszoklevéllel kitüntetett

Thomas-salakból készült

Phosphát-liszt

legjobb és legbiztosabb *műtrágya*, több évi hatással, **phosphortartalom 20—24%, porfinomsága 75%** ajánlja jutányos áron azonnali vagy későbbi szállitással

Sátori Miksa és Mór phosphátliszt-gyára **Budapest, IX., Dandár-u. 25.**

Peronospora Viticola.

Irta: **Sajó Károly.**

Ára: **1 frt 50 kr.** — Kapható a kiadóhivatalban.

Saját gyártmányu GARBOLINEUM világos és sötét,

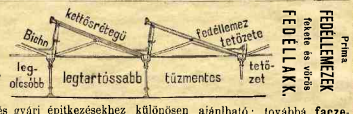

Prima FEDÉLLEMEZEK fekete és vörös FEDÉLLAKK.

gazdasági és gyári épitkezésekhez különösen ajánlható; továbbá **faczement-befödéseket** egészen lapos tetőkre és mindennemü **aszfaltozásokat** jótállás mellett elvállal

BIEHN JÁNOS

aszfalt- és vegyészeti kátrány-termékek gyára

BUDAPESTEN.

Lakásváltozás.

Irodánk és telepünk e hó 1-eje óta

VII., Szövetség-utcza 11. sz. a. létezik.

Midőn e lakváltozást a t. földbirtokosok és gazdák tudomására hozzuk, egyuttal ajánljuk magunkat

FAJTEHENEK,

bikák, sertések, juhok és **baromfiak** első rendü minőségben leendő szállitására.

Dulier és Társa

Budapest, Szövetség-utcza 11. sz.

(a m. kir. gazdasági tanintézetek és a budapesti, valamint a drezdai állatkert szállitója.)

Uradalmak figyelmébe.

Lóhányi somagolásnak való
Lóhánypalintovat fagy ellen védő } gyékényeket
Cserhéjazáshoz szükséges
Szalonnát
Carbolineumot mérsékelt árak mellett szállitunk

Reitzer Lipót és társa

SZEGEDEN.

Gácsi posztó-gyár

BUDAPEST, FÜRDŐ-UTCZA 10.

Van szerencsénk ezennel a n. é. közönség szives tudomására hozni, hogy mként az előző években, ugy az idén is mindennemü **posztó** és **gyapju divat-kelmén** kivül **pokróczokat** is gyártunk tiszta gyapjuból, melyek a közforalomban előforduló silányabb árukat tartósság tekintetében jóval felülmulják.

A **lópokróczokat** 136 cm. széles, 3 pár nagy vagy 4 pár kisebb lóra való sima szürke és koczkás szinben, valamint 155 cm. széles 5 legnagyobb lóra való sima és szürke, vörös csikos szinü végekben yártjuk, melyek ára végenként 26 forint, bármely vasuti vagy gőzhajó-állomásra bérmentve szállitva, ugyszintén finom drapp szinü (ugynevezett angol) lovagló takarókat darabonként 9 forint-jával, kék vagy vörös posztóval szegélyezve 10 forint

Eredeti

Pinzgaui

faju

tenyészmarha és fejős feheneket,

továbbá

bikákat

és

üszőket

olcsón és legnagyobb választékban szállit

Eberhart György,

St.-Johann

in Pongau,

Salzburg.

Legjobb ajánlatok.

Legjobb ajánlatok

Cs. kir. kizárólag szabadalmazott

HERNYÓ-ENYV,

(Hitz szabadalma)

mely a legjobbnak bizonyult és mely minden hernyó ellen, kivált az **aprócseppü lepke** és a **fenyveket pusztitó egyéb hernyók ellen** is hivatalosan ajánlva van. — Kapható:

HITZ J. vegyész. termékek gyárában, Prágában.

ismertető árjegyzéket, valamint próbaszállitmányt ingyen küldünk.

Legjobb ajánlatok

Homoki szőlők telepitése.

Irta: **Rácz Sándor.**

Ára: 1 frt 50 kr.

Szőleink ujjáalakitása.

Irta: **Baross Károly.**

Ára: 1 frt.

Kapható a kiadóhivatalban.

HIRDETÉSEK

felvétetnek a kiadóhivatalban.

Hungaria könyvnyomda nyomása, Budapest váczi-körut 34.